

1922. július 28.

Dr. Fenyves, cinók.

Brassó

likörgyár

4226-1

515

S. A.

villanyerőre

gyműgyár.

ünk:

gyapjú és pihe

csöbbs kivitelű a

g. Továbbá mat-

és mindennemű

üket.

ünk:

valamint szállodai

sát továbbá min-

okát. Villanyerőre

ó gépköncön bár-

fosztást, tisztítást.

ünk:

en lőszört, dísznő-

gyapjút és tollat.

ssel (és cluj) álló-

küldeni

ünk:

ott és szortirozott

a és kicsinyben.

ári árak!!!

vár, Strada Jasilor

14. sz.), interurban

596.

riei (volt Kossuth

sz.) telefon 515.

relestitett palac-

k és poharak,

gőgő és fali

mpák

megrendelhető

estüvegek

Plaza M. Viteazul

39 Telef. 9-54.

En-detail!

Albert

elektro-

ai 1288

vállalata

victoriei 99.

ny

eszit

fon 879.

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron
L. Pop. — Brasaal-utca 10.

AZ Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Héber osztály 455
Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek címen-
szék. — Kéziratokat nem
vissza és nem éri-
tetünk meg

UJ KELET

1071
2211
Lejár
Hermann Goldschmidt ur
I. Wolfzeile 11
Wien

V. évfolyam, 165. szám Cluj (Kolozsvár) 5682. Ab 4 1922. július 29, Szombat

A szókimondó hébeltek

Enye, enye, hát ez is megtörténhet? A magyar nemzetgyűlésben ki lehet mondani, hogy nincs többé független bíróság? Ki lehet mondani, hogy a világra üdözött zsidó tanárok alapjában véve semmi mást nem követeltek el, csak azt, hogy merészsétek zsidók maradni? Ki lehet mondani, hogy az egyetemről kikergetett zsidó ifjak joggal terjeszthetik a magyarokról, hogy barbárok? Ki lehet mondani, hogy csak pacifista haza van, mert nincs az a szent cél, amelyért emberélet feláldozható volna? Ki lehet mondani, hogy a halálos ítéletek az elmúlt időben jusztimordok voltak? És ki lehet mondani...? Azaz hogy pardon, kimondani nem lehet minezt, de megtörtént, kimondták ha mindjárt fel is ugrált a háromnegyed Ház és hazaáruló! bitang! örült! gazember! kommunist! és egyéb megfélemlítő címzésekkel illette is a szókimondó honatyát. Kimondották, és ez már több is mint szókimondás, ez ítékezés volt. A legfelső fórum, a Közelemény, amely minden aktát az utolsó betűjéig ismer, döntött ebben az ítéletmondásban s ha történetesen Hébelt Edének hívják is a képviselőt, aki az ítéletet kihirdette, ez nem változtat a tényen, hogy Magyarország hébeltek, ismeretlenjei és névtelenjei már régóta tudják mindezt, már régóta megalkották ítéletüket, már rég ítéleztek s az ítélet minden esetben marasztaló volt.

Hébelt Ede is hébelte volt még néhány hónap előtt. Ismeretlen, sőt talán névtelen, a neve ott kapta ember csengését, hogy Klebelsberg Kunó grófot és Andrássy Gyula grófot kiűzte a nyeregből a soproni mérkőzésen. Klebelsbergnek meg kellett buknia, mert belügyminiszter léte eltűnt egy bombamerénylet, amelyen hét zsidót gyilkoltak meg egy milliós város szemelattára megtorlatlanul. Amikor a pokolgép eldőrdült, Kunó gróf maga is megijedt, érezte veszítet, ígért fűt fát, kiújult jogrendet, nyomozást, erélyt, megtorlást. De mert a természet a begyuladást, újra csak begyuladt, amikor a gyilkosok szervezete, az ébredő magyarok egyesülete plakáton hadat izent a nyomozásnak. Hát persze, hogy sietett adacta tenni a büntígyet. És persze, hogy a zsidó világszervezet soproni tábora eserbent hagyta ezért az adactáért és inkább a szocialista névtelent juttatta mandátumhoz, mint a bombatüssölő, szemforgató grófot. Hogy Gyula gróf is otthagya a mandátumát, ez is a zsidók bosszúműve. Gyula gróf Miskolcon és egyébütt ébredőnél is ébredőbb beszédekkel mondott a zsidók ellen. A fogatlan-száju feketegrófot nem vették ugyan nagyon komolyan a zsidók, mert róla jól tudják, hogy ő is csak fél Héjjaséktól s félelmében ordítja az ő nótiakat, de annyival csak tartozott neki a zsidó internacionálé, hogy Sopronban másodszer is kibuktassa, a pótválasztáson is és behozza helyette azért is a hébeltet, az akkor még ismeretlen szocialdemokratát.

A zsidóságnak nincs oka bizalmatlannak lenni a szocialdemokratákkal szemben. A zsidóság kispolgár tömegei rendszerint polgári állásponton vannak, valaha kormánytámogató közönnyel kísérték minden politikát. De most a bőrükre megy a politika, megszűntek csokolai a ke-

zet, amely sanyargatja őket. A magyar választásokon adták tanujelét a bibliai keménynyakuságnak, dacosan elfordultak a sanyargatóktól és minden terror ellenére a liberális polgári pártokra és a szocialdemokratákra szavaztak. A szocialdemokraták nem szocialista pogramot adtak, de radikális polgári programot: valaha a demokraták maguk is progresszivebbek voltak követeléseikben. De az enyhesség értetű. A szocialisták a polgárságnak

köszönheti fölnyeres győzelvét, meg kell ezt hálni: tehát polgári programot kell adni. Hogy ez a program ma gyengébb mint valaha; ma sokkal kevesebb és sokkal több, mert a reakció minden szabadságot lerombolt. Hát igen, a független bíróságért kell ma verakadni Magyarországon, mert nincs többé független bíróság. A tanítás szabadságáért kell verakadni, mert nincs tanítás szabadsága, ellenbe van numerusz klaususz. Polgárok szabadságáért kell

verekedni, mert kiváló elméket számít ez a haza, csak azért, mert zsidók. És verekedni kell a halálbüntetés ellen, noha a békében is volt kötéltálati halál, de a békében nem voltak napirenden a jusztimordok. Ja igen, a magyar nemzetgyűlés üvöltöget és tombolhat, örültezhet, lebitangozhat és agyonhazsárolozhat, itt ott már akad egy-egy hébelte, aki kimondja az ítéletet. A közvélemény odakünn tapsol neki, mert a maga szavait hallja.

A palesztinai mandátum szószerinti szövege

A 14-ik paragrafust később fogja tárgyalni a népszövetség

Szükszavu távirati tudósítások alapján jelentette az Uj Kelet, hogy a népszövetségi tanács Londonban jóváhagyta a Palesztina-mandátumot. Most módunkban van a népszövetségi ülés által elfogadott mandátumtervezetet teljes terjedelmében közölni. Ezt a végtelen nagyfontosságú nemzetközi jogi okiratot, mely az egész zsidó nemzet jövő életét és fejlődését határozza meg, az angol és francia kormányok közös elhatározással és megtanácskozások után készítették el. 1920 december hatodikán lord Balfour a tervezetet kísérelő átirattal a népszövetség angol delegációjához juttatotta. A mandátumtervezet, melyen kizárólag csak a szenthelyek védelméről szóló tizennegyedik paragrafust módosították, szószerinti szövegében így hangzik:

Bevezető rész

A sévresi egyezmény. Minthogy a Sévresben kötött békeszerződés 132. paragrafusa értelmében Törökország a szövetséget nagyhatalmak javára minden Palesztináról szóló igényéről és jogáról lemondott és minthogy a nevezett szerződés 95. paragrafusa értelmében a magas szerződő felek megegyeztek abban, hogy Palesztina kormányzatát ama meghatározott földrajzi határokon belül, melyeket a szövetséges nagyhatalmak állapítottak meg, a szerződés 22. paragrafusa értelmében is egy mandatárius hatalomra bízzák, mely mandatárius hatalmat az említett nagyhatalmak fogják kiválasztani:

minthogy ugyanazon paragrafus értelmében a magas szerződő felek megegyeztek abban, hogy a mandatárius hatalom felelős legyen az eredetileg 1917. évi november másodikán a brit öfelsége kormánya által tett és a szövetséges nagyhatalmak által elismert deklaráció kerestül-viteléért, amely szerint a zsidó nép számára nemzeti otthont kell teremteni Palesztinában, ami alatt tisztán értendő, hogy semmi olyant nem szabad tenni, ami Palesztina nemzsidó lakosságának polgári vagy vallási jogait, ugyszintén a különböző országokban lakó zsidók jogait és politikai állását befolyásolhatná:

minthogy ezáltal

a zsidó népnek történelmi joga Palesztinára

és nemzeti otthonának ebben az országban való újranelépítése alapvélként elismertett:

minthogy a szövetséges nagyhatalmak 6 brit fenségét választották ki Palesztina mandatáriusává és a mandátum kereteit Palesztinára vonatkozólag az alább álló határoza-

tokban megformuláztatta és a népszövetségi tanács elé jóváhagyás céljából beterjesztette:

minthogy 6 brit fensége a palesztinai mandátumot elfogadta és a mandátum kerestül-vitelét a népszövetség megbízásából és az alább következő feltételek mellett magára vállalta,

a népszövetségi tanács ezennel jóváhagyja a nevezett mandátum összes szakaszait, melyek következőképen hangzanak:

Angolország a mandatárius hatalom

6. §. 6 brit felsőházak jogában áll mint mandatáriusnak a szuverén állam fogalmába tartozó összes jogokat gyakorolni, amennyiben ezek a jelen mandátum határozmányai által nem korlátoztattak.

A zsidó nemzeti otthon

2. §. A mandatárius felelőssé tétetik azért, hogy az országot olyan politikai, adminisztratív és gazdasági lehetőségek felé fejlessze, melyek a zsidó nemzeti otthon felépítését — amint az a bevezetésben körülírtott — és az önkormányzati intézmények kifejlődését, valamint Palesztina minden lakosságának polgári és vallási jogainak a vallásra és fajra való tekintet nélkül való megóvását biztosítsa.

Helyi önkormányzat

3. §. A mandatárius kötelessége, hogy a legmesszebbmenő intézkedéseket tegye a helyi önkormányzatok támogatására, ha ezek a mandátum elveivel arab összeegyeztethetők.

A cionista szervezet, mint nemzetközileg elismert jogi testület

4. §. Egy arrahivatott zsidó képviselőt, mint hivatalos testületet kell elismerni, melynek feladata, hogy Palesztina közigazgatását olyan gazdasági szociális és minden egyéb berendezkedésben, melyek a zsidó nemzeti otthont és a palesztinai zsidó lakosság érdekeit befolyásolhatják, tanácsoscal és munkával támogassa és a közigazgatás állandó felügyelete alatt az ország fejlesztésében segítkeve részt vegyen.

A cionista világszervezetet mindaddig, míg alapszabályai és szervezeti szabályai megegyeznek a mandatárius hatalom felfogásával, el kell ismerni ennek a képviselőnek. Ő legyen hivatta arra, hogy 6 brit fensége kormányával való tanácskozások alapján lépéseket tegyen, hogy biztosítsa mindama zsidók — akik a zsidó nemzeti otthon felépítésében részt kívánnak venni — segítségét és munkáját.

Területi integritás

5. §. A mandatárius hatalom felelős azért, hogy semmiféle palesztinai terület semmiféle más hatalomnak át ne adassék, sem bérbe ne adassék, sem pedig bármiféle uton más hatalom felügyelete alá ne helyeztessék.

Zárt zsidó település

6. §. Palesztina közigazgatása köteles az ország többi lakossága jogainak és helyzetének káros befolyása nélkül a zsidó bevándorlást alkalmas feltételekkel megkönnyíteni és a 4. paragrafusban említett zsidó képviselővel való közös munkával a zsidóknak zárt települését az országban, a közcélokra nem szükséges állami földek és ugarok rendelkezésre bocsátásával támogatni.

A zsidók állampolgársága

7. §. Palesztina kormányzata felelős azért, hogy az állampolgárságot törvénybe iktassa. Ebben a törvényben intézkedések tétessenek aziránt, hogy a Palesztinában állandó tartózkodásra letelepedett zsidóknak a palesztinai állampolgárság elnyerését megkönnyítsék.

Az idegen törvénykezések megszüntetése

8. §. A külföldiek kapitulációs és egyéb előjogait, ideértve a konzuli bíraskodást és a konzuli védelmet is, amint az régebbi időben a kapitulációk és a szokásjog alapján az ottmán birodalomban meg voltak, Palesztinában végérvényesen megszüntetnek.

Jogszolgáltatás

9. §. A mandatárius köteles gondoskodni arról, hogy a Palesztinában bevezetett jogszolgáltatási rendszer megvédelmezze: a) a külföldiek érdekét, b) a Palesztinában fennálló jogot és szükségesnek látszó mértékben — a vallási ügyekben felmerülő jogszolgáltatást.

Kiadatási szerződések

10. §. Mindaddig, míg külön kiadatási szerződések Palesztinára vonatkozólag nem kötötteknek, azok a kiadatási szerződések maradnak érvényben, melyek a mandatárius és a többi külhatalmak között jelenleg fennállanak.

Törvényhozás

11. §. Palesztina kormányzata tegyen meg minden szükséges lépést arra, hogy a közönség érdekét az ország fejlődésének érdekével való összeegyeztetéssel megvédelmezze. A Törökországgal kötött békeszerződés

311. paragrafusának értelmében joga van az ország összes természeti kincsei és a közmunkák és egyéb közhasznú üzemek berendezésére és birtokbavételére, amennyiben azok már fennállanak, vagy létesítetnek. A kormányzat állapítson meg egy települési rendszert, mely az ország szükségleteinek megfelel és amely többek között az említett zárt településeket és a föld intenzív megmunkálását kedvezően befolyásolja.

A zsidók földkiaknázása

A kormányzatnak jogában áll a negyedik paragrafusban említett zsidó képviselőkkel megegyezni aziránt, hogy az olcsó és igazságos feltételek mellett közmunkákat és mindennemű közüzemeket rendezzen be és az ország természeti kincseit kiaknázza, amennyiben ezt a kormányzat maga nem tenné meg. Ezek a megegyezések gondoskodjanak arról, hogy a zsidó képviselők által közvetlenül vagy közvetve szétosztott nyereség a tőkének rendes kamatozását túl ne lépje és hogy minden ezenfelül való nyereség az ország jólétére fordítható a kormányzat által jónak látott módon.

Külföldi vonatkozások és diplomáciai védelem

12. A mandatárius megbízik azzal, hogy Palesztina külügyi vonatkozásait vezesse és joga van neki ahhoz, hogy a külföldi hatalmak által kinevezett konzulokat elfogadják. Joga van ahhoz is, hogy a palesztinai polgároknak az állam határain kívül is diplomáciai és konzuli védelmet nyújtson.

A szenthelyek védelme

13. A mandatárius magára vállal minden felelősséget a szenthelyekkel, vallásos épületekkel, vagy terekkel kapcsolatban, melyek Palesztinában vannak, beleértve a fennálló idevonatkozó jogok védelmét, a szenthelyekhez való szabad közlekedés biztosítását és az istentisztelet szabad gyakorlásának biztosítását, amennyiben ezek a nyilvános rend és tisztességbe nem ütköznek. A mandatárius mindezzel az ügyekkel egybefüggő dolgokban kizárólag a népszövetségnek felelős: előbocsátja, hogy semmiféle akadályozza meg a mandatáriust olyan egyezség kötésére az ország kormányzatával, melyet helyesnek tart a paragrafusban foglaltak keresztülvételének biztosítására. És annak is előbocsátásával, hogy ebben a mandátumban semmit sem szabad úgy értelmezni, hogy a mandatáriusnak joga volna a muzulmán szenthelyek felügyeletébe beleavatkozni, minthogy ennek immunitása biztosítva van.

14. (Ez a szakasz a keresztény szenthelyek felügyeletéről szól. A pápa kívánságára ezt a szakaszt bizonyos mértékig módosították. A módosított szövege még nem érkezett meg.)

Lelkiismereti és vallási szabadság

15. §. A mandatárius gondoskodik fog arról, hogy teljes lelkiismereti és vallási szabadság, valamint az istentiszteletnek minden formája biztosított legyen a lakosság számára, ha csak az a nyilvános közrend és erkölcsbe nem ütközik. Semmiféle különbséget nem szabad tenni Palesztina lakosa között a fajra, vallásra, vagy nyelvre való tekintettel. Senkit sem szabad Palesztinából hitbéli meggyőződése miatt kizárni. Nem szabad befolyásolni vagy megfélemlíteni a közösségeknek azt a jogát, hogy saját iskoláikban saját tagjaik nevelésére saját nyelvükön tanítsanak.

A missziókról

16. §. A mandatárius köteles a misszió munkásságok felett Palesztinában olyan felügyeletet gyakorolni, amilyen egy jó kormányzattól a közrend érdekében megkívánható. Feltételezve, hogy ez a felügyelet meglesz, Palesztinában nem szabad olyan rendszabályokat életbe léptetni, amelyek az ilyen misszió

vállalkozását megakadályozzák, zavarnak vagy megkülönböztetett módon járnának el valamely misszionárius ellen vallása vagy állami hovatartozandósága miatt.

Honvédelem

17. §. Palesztina kormányzatának jogában áll az önzentességi elv alapján a béke és rend, valamint az ország védelmére szükséges haderőket megszervezni, azonban csak a mandatárius felügyelete alatt. Más célra nem szabad ezeket az erőket felhasználni, kivéve ha Palesztina kormányzata ebbe beleegyezik. Ezeket a célokat kivéve semmiféle más katonai, tengeri vagy repülő haderőket Palesztina kormányzata nem állíthat fel és nem tarthat fenn. De semmiféle akadályozhatja meg Palesztina kormányzatát abban, hogy azoknak a haderőknek a fentartásához hozzájáruljon, melyeket a mandatárius tart az országban. A mandatáriusnak jogában áll minden időben Palesztina országait, vasutait és kikötőit a saját csapatai szállítására és tüzelő, valamint táplálékszerek továbbítására használni.

Általános jogegyenlőség

18. §. A mandatáriusnak kötelessége gondoskodni arról, hogy Palesztinában semmiféle különbséget ne tegyenek a népszövetséghez tartozó államok polgáraival, a mandatárius hatalom polgáiraival szemben, amennyiben ez az adózásra, kereskedelemre, hajózásra, kereskedelemre és iparüzésre, vagy hajó és léghajóparra vonatkozik. Ugyanilyen módon ne tételezzék különbséget Palesztinában az árak tekintetében, mely a nevezett valamely országból jön, vagy részére megy és az átvitel teljes szabadsága legyen mérvadó, olcsó feltételek mellett az egész mandátum területén.

Adó és vám

Nem érintve az előbb említett, valamint a mandátum többi feltételeit, Palesztina kormányzatának jogában áll a mandatárius tanácsára olyan adókat és vámoikat bevezetni, amelyeket szükségesnek tart és olyan lépéseket tenni, amelyeket az ország természetesen gazdagsága kifejlésére helyesnek talál és a lakosság érdekeinek megvédésére jónak ítél. Semmiféle akadályozhatja meg a kormányt abban, hogy a mandatárius tanácsára külön vám szerződéseket kössön bármiféle állammal, melynek területé 1914. évben az északi Törökországban, illetőleg Arabiában bennefoglaltatott.

Nemzetközi megegyezés

19. §. A mandatárius az ország kormányzatának képviselőit minden hivatalos nemzetközi szerződés, mely már fenáll, vagy később a népszövetség jóváhagyásával megkötötték, felülvizsgálja: és pedig a rabszolgaszerekedésre, fegyverek és municióval való kereskedelemre, vagy kémiai szerekkel való kereskedelemre vonatkozóan, vagy a kereskedelmi egyenlőség, az átvitel szabadsága, a hajózás, léghajózás, posta, távirat és drótnélküli távirati közlekedés szempontjából és végül irodalmi, művészeti és ipari tulajdonjog szempontjából.

Egészségügyi

20. §. A mandatárius Palesztina kormányzatának képviselőitől addig a mértékig, amíg a vallási különleges és minden egyéb körülmények megengedik, igyekszik fog keresztülvinni azokat az intézkedéseket, melyeket a népszövetség a betegségek ellen való védekezés ügyében, beleértve az állatok és növények betegségeit is, elhatározott.

Régiségek

21. §. A mandatárius gondoskodni fog róla, hogy a mandátum érvénybelépése után számított tizenkét hónapon belül törvény léptessék érvénybe a régiségek védelmére, úgy, amint az a Törökországgal kötött békeszerződés 421. paragrafusából folyik. Ez a törvény helyettesítse a régebbi ottomán régiség-törvényi és archeológiai kutatásokra vonatkozóan a népszövetséghez tartozó minden államnak azonos jogokat biztosítson.

Hivatalos nyelv az angol, héber és arab

22. §. Palesztina hivatalos nyelve az angol, arab és héber legyen. Minden nyilvános hirdetményt vagy okiratot, melyet arab nyelven tesznek közzé, valamint a postabélyegeket és pénz feliratát héber nyelven is közzé kell tenni és minden olyan hivatalos iratot, melyet héber nyelven tesznek közzé, arab nyelven is közzé kell tenni.

Hivatalos ünnepnapok

23. §. Palesztina kormányzatának kötelessége Palesztina különböző hitközségeinek ünnepeit, mint törvényes munkaszünetet elismerni az illető vallási közösségek részére.

Jelentés a népszövetséghez

24. §. A mandatárius kötelessége, hogy a népszövetségnek minden évben jelentést tegyen az abban az évben végrehajtott vagy végrehajtásra kerülő mandátum-rövidletekről. Ehhez a jelentéshez csatolja az összes újonnan hozott törvények és rendeletek március 1-étől.

A mandátum magyarázata

25. §. Ha valamilyen nézeteltérés támad a népszövetség tagjai között a mandátum magyarázata és alkalmaz-

tatása szempontjából, melyeket tanácskozások útján nem tudtak kiegyenlíteni, akkor ez a nézeteltérés az állandó nemzetközi bíróság elé terjesztésük, amint az a népszövetség szabályainak tizennegyedik paragrafusában elő van írva.

A mandátum megváltoztatása

26. §. A mandátum határozmányainak megváltoztatásához a népszövetség tanácsának hozzájárulása szükséges, megjegyezvén azt, hogy a mandatárius által előterjesztett változtatási indítványt a tanács szótöbbséggel fogadhat el.

A mandátum lejártá után

27. §. A mandátum lejártá után a népszövetség tanácsának kötelessége olyan intézkedéseket tenni, melyek szükségeseknek látszanak, hogy a népszövetség által biztosított ama jogok, melyek ezen mandátum tizenharmadik és tizennegyedik paragrafusában le vannak fektetve, a népszövetség védelme alatt továbbra is fennálljanak.

A mandátumszerződés átnyújtása

Jelen mandátum a népszövetség archívumában helyeztessék el és hitelesített másolatát a népszövetség főtáborára az összes szignatárius hatalmakhoz valamint Törökországhoz juttassa el.

Háborúság az élesdi zsidótemplom ornamensei miatt

Weinberger Mihály ellentemplomot épített. A váradí főrabbi tilalmának szembehelyezte magát és a mádi rabbit kérte fel döntőbírónak. A mádi rabbi pásztorlevelében megdorgálta Fuchs Benjámin nagyváradi főrabbit

—Az Uj Kelet tudósítójától—

Élesd, július 28. Élesd zsidó hitközségét egy idő óta kellemetlen és kínos háborúság nyugtalanítja. A hitközség nemrég fejezte be az ortodox zsidótemplom építését. Élesd a nagyváradi körzetbe tartozik, a terület tehát még előzetesen bemutaták a váradí rabbinátusnak. Miután a rabbinátus és a beszdin a tervezet jóváhagyta, hozzáfogtak az építéshez. A templom elkészült, át is adták a hívőknek. Minden rendben lett volna, ha egy élesdi zsidó, Weinberger Mihály váratlanul és meglepően pártot nem üt az új templom ellen. A zsinagóga ugyanis két háromszögű ornamens magasodik, ezeket az ornamenseket az évezredek zsidójelvénye, a Dávid pajzs díszíti. Weinberger ur az ornamenseket zsidóhítlanoknak mondogatta a Dávid-pajzsokról megállapította, hogy cionista jelvények. Mit tesz ilyenkor egy tulbuszó zsidó férfi? Felesap konkurensnek és a saját szakállára épít templomot. Weinberger ur is így cselekedett. Imaházat épített és elvonta a hitközségtől régi hivat, elvonta a rendes templomi bevételeket, kárt okozott a hitközségnek és de facto szakadást is idézett elő. Hiába ment ki Váradról Klein Jakab Salom arabbi, aki megvizsgálta az élesdi templomot, szabályszerűnek és a rituáléknak megfelelőnek nyilvánította, hiába bizonyították, hogy az élesdi zsinagóga ornamensei csak másolatok a váradí ortodox zsinagóga ornamenseinek és ha a sok ezer főnyi jámbor és hitű váradí ortodoxoknak megfelelő volt érzékedeken át a Dávid pajzs, ornamenses zsidótemplom, megfelelő lehet az élesdi száznak is: Weinberger és békietlen társai sem a váradí arabbi véleményét nem fogadták el, sem pedig a kézzelfoghatóan észszerű érveket.

A nagyváradi ortodox hitközség főrabbija, Fuchs Benjámin, hogy az áldatlan állapotnak véget vessen, átiratot intézett az élesdi ortodox hitközséghez, beidézte Weinberger Mihályt és a hitközség elöljáróságát, álljanak választott bíróság, ugynevezett „dintóra“ elé. Ez a dintóra lett volna hivatva dönteni a hitközségi templom és Weinberger Mihály imaháza dolgában. De Weinberger Mihály Fuchs Benjámin felhívásának nem

tett eleget és nem jelentkezett a dintóra előtt. Erre a nagyváradi főrabbi újabb levelet intézett az élesdi körlethez és főrabbinusi jogainál fogva szigorúan megtiltotta, hogy mindaddig, amíg Weinberger a dintóra előtt nem jelenik, bármely élesdi hitsorsos látogatni merje Weinberger imaházat.

Weinbergerék nem nyugodtak bele ebbe a tilalomba, addig kilincseltek, amíg néhány váradí ur segítségével találtak egy rabbit, nem is Erdélyben, de Magyarországon, aki a tekintélyes fedai iparkodott az élesdi disszidensek eljárását, mi több, durván beleavatkozva egy tőle távol álló idegen rabbinusi jogkörrel, pásztorlevelében a nagyváradi rabbit meg is intette. Winkler Mordechaj Léó mádi rabbi, ugyanaz, aki a kolozsvári rabbiitélet véleményezéséről tette magát nevezetessé, a távoli beavatkozó. Kimondja, hogy az élesdi hitközségnek nincs igaza, ellenben igaza van Weinberger Mihálynak, aki öt, mádi rabbit kérte fel döntőbírónak ebben az áldatlan ügyben. Az illetékes nagyváradi rabbit Weinbergerék nem fogadták el döntőbírónak, de nem voltak hajlandók más erdélyi rabbihoz se fordulni, mert ez netán közelebbi informálódik az ügyről és a döntésben Weinbergerék elmarasztalja. Ók ravaszul a háttérben tal kerestek itélő faktort, olyan helyet, ahonnan meg se lehet vizsgálni az ügyet, hogy meggyőződjenek a dolog mibenlétéről.

A mádi rabbi az élesdiekhez írott pásztorlevelében valóságos megdorgálja a nagyváradi főrabbit, hogy az élesdi hitközségnek nem szabályszerűen megválasztott lelkésze, mégis beleárta magát ennek a hitközségnek az ügyébe, holott a nagytekintélyű „Bach“ véleménye szerint ezt a jogot csak elismert nagy rabbi tekintélyek gyakorolhatják, akik a kor nagyjai. A váradí főrabbi pedig nem tartozik ezek közé a rabbi tekintélyek közé és ez a tény mindenki előtt tudott.

Weinberger ur és társai kaptak tehát manlevelet, amely feljogosítja őket, hogy szembehelyezkedjenek a nagyváradi rabbiával és továbbra is negligálják az illetékesek felhívásait és döntését. Most már a levél birtoká-

ban csakazértbe dintóra előtt, fer a tilalom ellenékat okoznak a hitközségbe nem do

A nagyváradi Weinbergeréknek és méginkább a telen beavatkozást borította. Az elm hangulag kimond mint a Nagyváradi hitközség, egyáltal mást a mádi r ennek az idegen váradí főrabbról határozottsággal zel a háborúság mert Weinberger strárlják a hitközsmit annál kő mert az 6 lelki könyvitett a mádi torlevelével.

Izgalmak nemzet

Hebelt dönt

Az Uj Kelet

Budapest, július 28. tegnap szocialista képviselőket és a tolongó szót. Kijelentette, tendő tapasztalata, hogy a magyar bí nek ne tarisa.

Nagy zaj támasok: Na gyanus gyanak!

Hebelt: A népbírák elfoglaltak v sejtettek a vádoltá bíróság nem függe

Elnök: Ezért r növekszik.)

Hebelt: Az en kozik. Kérdi, miér mikor bünt nem nem irtak volna az petolról, akkor a nem ott volnánk, a

Elnök: Ismételt nyet nem lehet mo

Hebelt: Lehet, gok át is irtak, de

Közbeállítások: Hebelt: Hivatko

tami tanárra, aki el, még sem jöhet van arra, hogy az jöjjenek. Áttér a Közepróhi intézmén éri, hogy a kiüldözö híret keltik rólnak.

Felkiáltások: zsidó ifju faj nyom

diák nem?

Hebelt: Az i honylelek, estrájk nak sommit.

Vass miniszter: indexeket, vonja v ifjúságot nem enge

zej, kiáltások, fokoz

Hebelt kijelenti, hazát ismer, mert

elő, amelyért ember

Leirhatatlan vil képviselek felagról

Hazaáruló bitang!

Elnök a nagy felgyűlést.

Szünet után képviselek fejtji, ho

zódás szerint politik ket üldözni nem s

időben mégis több amit helytelennek ta

el kell törölni. Ori

Ki kell dobni! Nem takarodjék ki.

Az ülést újra fe

Tízperces szünet

lenti, hogy Hebelt k

kéri. Hosszas zaj

hogy a hazaárulókat

domi.

A következő szó a szabadkőművesek

Repcemag

nyelveket taná-
sak kiegyenlítői-
érés az Állandó
terjesztések,
szabályainak
fűsábea elő van

változtatása

határozmányai-
a népszövetség
ása szükséges,
y a mandatórius
tálatási indítványt
fogadhat el.

arta után

lejártá után a
ának kötele-
ret tenni, melyek
ak, hogy a nép-
ott ama jogok,
n tiszeharmadik
agr-fűsábea le-
övetség védelme
ljanak.

és átnyújtása

a népszövetség
essék el és hite-
szövetség fűtit-
rius hatalmakhoz
juttassa el.

sdí miatt

váradi fő- mádi rabbit orlevelében főrabbit

jelentkezett a
nagyváradi fő-
tézett az élesdi
binusi jogainál
egtöltötte, hogy
binberger a di-
jelenik, bármely
tani merje Wein-

em nyugodtak
a, addig kilin-
váradi ur segít-
rabbit, nem is
arországban, aki
iparkodott az
járását, mi több,
egy tőle távol-
si jogkörlebe,
gyváradi rabbit
ler Mordechaj
anaz, aki a ko-
eleményezésével
se, a távoli be-
hogy az élesdi
igaza, ellenben
terte fel döntő-
datlan ügyben.
di rabbit Wein-
el döntőbíró-
hajlandók más
rdulni, mert ez
informálódik az
a Weinberger-
ravaszul a ha-
ló faktort, olyan
se lehet visz-
meggyőződje-
téről.

ésledekhez írott
sággal megdor-
rabbit, hogy az
nem szabályze-
létkése, mégis
ak a hitközség-
piti a nagytekin-
nye szerint ezt
rt nagy rabbi-
hatják, akik a
i főrabbi pedig
közé a rabbi-
ez a tény min-

társai kaptak
mely feljogosítja
elvezkedjenek a
és továbbra is
ek felhívásait és
levél birtoká-

ban csakazértse jelennek meg a
dintóra előtt, fentartják imaházukat
a tilalom ellenére is és súlyos káro-
kat okoznak a hitközségek, ha ugyan
válságba nem döntik.

A nagyváradi hitközség tagjait
Weinbergeréknek ez a viselkedése
és méginkább a mádi rabbi illeték-
telen beavatkozása módfelett felhá-
borította. Az elmúlt közgyűlésen egy-
hangulag kimondták, hogy Eled,
mint a Nagyváradohoz tartozó fiók-
hitközség, egyáltalán nem vehet tudomá-
ságot a mádi rabbi isszúrjáról és
ennek az idegen rabbinak a nagy-
váradi főrabbról írott sorait a leg-
határozottabban visszautasítják. Ez-
zel a háborúság még nem ért véget,
mert Weinbergerék továbbra is ob-
struálják a hitközséget és a főrabbit,
amit annál könnyebben tehetnek,
mert az 6 lelkiismeretükön jólőre
kényített a mádi rabbi ismert párs-
torlevelével.

Izgalom a magyar nemzetgyűlésen

Hebelt döntőgefi a kurzust

Az Uj Kelet tudósítójától

Budapest, július 28. A magyar nem-
zetgyűlés tegnap ülésén Hebelt Ede ár-
szocialista képviselő az internálási sé-
relmeket és a tolonchári állapotokat tette
szóvá. Kijelentette, hogy a három esz-
endő tapasztalatai kényszerítik arra,
hogy a magyar bíróságot érinthetetlen-
nek ne tarssa.

Nagy zaj támad erre, közbekialtá-
sok: Na gyanúsítson, kiérjük ma-
gunknak!

Hebelt: A népbiztosok perénél a
bírák elfoglaltak voltak, gyűlölettel vi-
seltek a vádlottak iránt és azért a
bírásg nem független többé.

Előnk: Ezért rendentaszitom. (A zaj
névesszik.)

Hebelt: Az emigránsokkal foglal-
kozik. Kérdi, miért ne jöhessenek haza,
mikor bünt nem követtek el, sőt, ha
nem irtak volna annyit az itteni álla-
potokról, akkor a konszolidáció terén
nem ott volnánk, ahol vagyunk.

Előnk: Ismételtelen rendentaszitom.
Nyel nem lehet mondani. (Zaj.)

Hebelt: Lehet, hogy valótlan dol-
got is irtak, de jóhiszeműen tették.
Közbekialtások: Nem igaz.

Hebelt: Hivatkozok egy zsidó egye-
tami tanárra, aki semmit sem követett
el, még sem jöhet haza. Szükségünk
van arra, hogy az emigránsok haza-
jijjenek. Átér a numerusz klauszura.
Középkori intézménynek tartja és meg-
érti, hogy a kiülőzött zsidó ifjak barbárok
kísért keltek rólunk. (Óriási zaj.)

Felkiáltások: Hallatlan! Csak a
zsidó ifjú faj nyomorgó s keresztény
diák nem?

Hebelt: Az itthonmaradt diákok
kénytelenek, sztrájk török és nem tanul-
nak semmit.

Vass miniszter: Nem igaz láttam az
indexeket, vonja vissza a szavait. Az
ifjúságot nem engedem bántani. (Nagy
zaj, kiáltások, fokozódó izgatottság.)

Hebelt kijelenti, hogy csak pacifista
készt ismer, mert nincsen olyan szent
elő, amelyért emberélet feláldozható.

Leírhatatlan vihar támadt erre. A
képviselek felugrának, közbekialtások:
Hasszánul bitang! Isgató! Örül!

Előnk a nagy viharban az ülést
felüggeszti.

Szünet után Hebelt szocialista
képviselő kifejti, hogy a trianoni szer-
ződés szerint politikai büncselekménye-
ket üldözni nem szabad. Az utóbbi
időben mégis több kémet kivégeztek,
amit helytelennek tart. A halálbüntetést
el kell törölni. Óriási zaj, kiáltások:
Ki kell dobni! Nem hallgatjuk meg,
lakarodják ki.

Az ülést újra fel kell függeszteni.
Ezperces szünet után előnk kije-
lenti, hogy Hebelt hajlandó bocsánatot
kérni. Hosszas zaj után Hebelt kijelenti,
hogy a házánulokat nem akarta vé-
deni.

A következő szónok Herczegh Béla,
a szabadkőművesek páholyának végle-

ges és feltétlen beszüntetését kívánja.
Ezután Esztergályos János szocia-
lista ismerteti a vasuti munkások és
tisztviselők nehéz helyzetét, majd az
ülés folytatását délutánra halasztják.
Délután Esztergályos befejezte be-
szédét. Az indenmitási vitát ma befeje-
zik. Kállay pénzügyminiszter tegnap
benyújtotta a földadóról, házadóról, ke-

reseti és társulati adóról szóló törvény-
javaslatokat. Az agráriusok körében a
földadójavaslat igen nagy izgalmat vál-
tott ki. Az elégedetlenkedők körében
maga Gaál Gaszton házelnök igyekezik
hangulatot teremteni a javaslat ellen. A
többségi pártban meg van a hajlandó-
ság arra, hogy az agrárérdekek szol-
gálatába szegődjenek.

Ebert köztársasági elnök közvetít a bajor konfliktus ügyében

Münchenben biztosra veszik a megegyezést

Az Uj Kelet tudósítójától

Berlin, július 28. Ebert közvetítése
alapján minisztertanács helyett csak
megbeszélés volt, amelyen a kancellár,
a birodalmi gyűlés elnöke és Ebert
vették részt. Megállapították, hogy
Ebert alkotmány szerű jogaival a
bajor kormány rendeletét nem érvény-
teleníti, hanem levelet intéz a bajor
miniszterelnökhöz, hogy a bajor kor-
mány maga vonja vissza a rendeletet.
Münchenben biztosra veszik a megegyezést
és a birodalmi elnök leve-
lét megkönnyebbüléssel fogadták.
Remélik, hogy sikerülni fog az ellen-
tettek kiegyeztetése.

Berlin, július 28. Ebert elnök el-
határozta, hogy személyesen interve-
niál a bajor-német konfliktus elsimi-
tásán. A Reichstag tervezett cseze-
hívását elhalasztották.

Megegyezés várható

Berlin, július 28. A kormány hi-
vatalos kommuniké tett közzé,
amelyben kijelenti, hogy a bajor
kormány a köztársaság védelmé-
ről szóló törvény alkalmazására vo-
natkozólag kiadott rendelete alkot-
mányellenes és érvénytelen. Ha a
szövetséges államoknak megadnák
azt a jogot, hogy a birodalmi gyűlés
által megszavazott törvények alkalmaz-
ását megakadályozhassák, akkor

ez a birodalom egységének meg- szüntét jelentené.

A kormány kötelessége az ország
egységének helyreállítása. Miután a
bajor kormány lekötötte magát a
köztársaság mellett elvárja a birod-
almi kormány, hogy a bajor felelős
államférfiak eleget tessenek a birodal-
om egységét megtartani óhajtó ki-
vánásának.

Müncheni jelentések szerint a megegyezés mindinkább valószínű

s a konfliktus kiélesedése nem
várható.

Az antant nem ismeri el Konstantint

London, július 28. Az alsóházban
arra a kérdésre, vajjon az angol kor-
mány elismerte-e Konstantin görög
királyt, Harmworth külügyi államtitkár
kijelentette, hogy az összes szövetsé-
gesek együttesen határozták el, hogy
Konstantint nem ismerik el, azóta pe-
dig nem történt semmi olyan tény,
amely az angol kormányt ennek meg-
változtatására bírhatná.

Bizalom Pilsudszkynak

Varsó, július 28. A diéta tegnap
esli ülésén 205 szavazattal 187 ellen
elvetette a jobboldali pártok által be-
nyújtott Pilsudszky köztársasági elnök
ellen irányuló határozati javaslatot.

Összeomlóban az ír forradalom

Dublin, július 28. A kormányesa-
patok elfoglalták Castlebar városát,
a felkelők nagy vaszerűekkel Cork
felé vonultak vissza. Corkból a pol-
gárok egy küldöttsége ment Dub-
linba, békét kérve a kormánytól,
amely viszont feltétlen megadást
követel.

Giolittiki hivatalnokkormányt követelnek

Róma, július 28. A jobboldali pár-
tok Giolittival az élükön követelik a
parlament feloszlatását és hivatal-

nokkabinet alakítását, mert csak
pártokon kívül álló kormány képes
ma Olaszországban kormányozni.
Odiban, Raminiban és Ravennában
újabb véres összeütközések voltak a
fascisták és kommunisták között.
Lodiban a fascisták egy elvtársuk
halála miatt felbőszülve lerombolták
a munkásotthont.

Fascisták ultimátuma

Róma, július 28. A fascista kép-
viselők kijelentették, hogy a fascista
párt részt akar venni az új kormány-
ban. A szakszervezeti tanács kijelen-
tette, ha Mussolini belép a kormányba,
a szocialisták proklamálják az álta-
lános sztrájkot.

Az olasz-jugoszláv viszály

Belgrad, július 28. A tegnap mi-
nisztertanács az olasz-jugoszláv vi-
szállyal foglalkozott, kapcsolatlan a
santa-margheritai szerződés ratifiká-
lásával. A minisztertanács konsta-
tálta, hogy a szerződés végrehajta-
sának késése Jugoszláviának tete-
mes kárt okozott. Miután az olasz
kormányválság és furbisták a rappal-
ló szerződéssel szembeni állásfoglalá-
sa a ratifikálást különben is kér-
dezőse teszi, a minisztertanácsban
az a nézet kerelkedett felül, hogy az
új olasz kormány megalakulása után
azonnal a népszövetség intervenció-
ját kérik.

Oroszország háborúra készül Lengyelország ellen?

Prága, jul. 28. A „Ceszkó Szlovo”
jelentést közli, amely szerint Orosz-
ország offenzívára készül Lengyelország
ellen. Moszkvai forrás szerint a lengyel
határon a vörös hadsereg negyedik és
tizenhatodik hadtestét, a páncélos autók
dandárját, a tankosztályt és a műszaki
csapatokat összpontosították. A támadó
hadsereg parancsnoka Tucharevovszky.
Románia felő defenzív előlekből Vocejszi
vezérlete alatt összpontosították az ösz-
szes kozák ezredeket. Ennek a defenzív
készülődésnek igazi célja a hiradás sze-
riat az, hogy Lengyelország legyőzése
után az orosz csapatok bevonulnának
Beszarábiába, amelyet Románia önként
átengedne. Esztország határán szintén
vannak csapatok, csak Finnország ha-
tára szabad, miután garantálta semle-
geségét. A hadműveletek állítólag ak-
kor indulnak meg, ha Németországban
puccs tör ki, amely felborítja a versail-
lesi békeszerződést.

Uj világkonferencia Tangerről

London, július 28. Poincaré és
Lloyd George találkozására valószínű-
leg elhalasztódik, mert Lloyd George
súlyt helyez arra, hogy a megbeszél-
éseknek Olaszország is képviselve
legyen. Balfour angol külügyminisz-
ter a londoni francia követség utján
Poincarének jegyzéket juttatott el,
amelyben kifejti, hogy kívánatos
lenne, ha a tanácskozásokon Belgium
és Olaszország is részt venne. Mint-
hogy pedig Tanger internacionalizá-
lása a spanyolokat is érinti, Balfour
felveti, hogy a spanyolokat is meg-
hívják az értekezletre. Lloyd George
kijelentette, hogy a hágai konferen-
cia csődje miatt új konferencia ösz-
szehívásának a szükségét látja.

Szabadon bocsátották Héjjas Ivánt

A Landau-gyilkosság fűtárgyalása

Az Uj Kelet tudósítójától

Budapest, július 28

A Héjjas érdekbén Bethlennél járt
küldöttség fellépése nem maradt hatá-
stalan. A magyar kormány ugylátszik
attól félt, hogy végleg elvesztik a Sőr-
hás-utca támogatását és Héjjast azért
szabadon engedte. Tegnap délután
folyamán Daruváry igazságügyminiszter
megához kérte dr. Polányi Aladár
fűtgyészt, az ügyészség vezetőjét és a
hivatalosan kommuniké szerint: „közölte
vele, Héjjas ügyében, menten minden
politikai befolyástól, tisztán az ügyész-
ség belátására bizza, milyen joggyakor-
latot kövessen.” A semilyen irányban
nem befolyásolt fűtgyész hivatalába
visszatért és azonnal magához kérte
Miskolcay Ágoston ügyészt és rövid
tanácskozás után az ügyészség meg-
hozta a következő végzést: Miután az
ügyészség egy látja, hogy Héjjas Iván,
Bonis Lajos, Petrisevich Horvát Béla
báró, Léray Ferenc, Pleszkács Ferenc,
Meleg László és Erős Géza bűnösségé-
nek bebizonyítása hosszabb időt venne
igénybe, ami ellenkezik a statáriális el-
járás szabályaival, azért a rendes bírói el-
járás alá utalja ügyüket és mintán
fogvatartásukat nem tartja indokoltnak,
valamennyit szabadlábra helyezi. A
vizsgálati fogságot ellenben fentartja
Osváth Zoltán, Juhász Lajos, Fodor
Lajos, Baló Ferenc és Brandt István
terheltek ellen, kiknek cselekménye
előbbieknél súlyosabb beszámítás alá
esik és így további fogvatartásuk in-
dokolt, de ügyüket szintén a rendes
eljárás alá utalják. Héjjas és hat társa
előtt Miskolcay fűtgyész délután egy
órakor hirdette ki az ügyészség határozá-
tát. Héjjast és társai aronnal el is
hagyták a fogházak. Letartóztatásuk
idején Pekár és Zsitvay képviselők má-
jékoztatták Héjjast a kupolacsarokban
lejárásodott eseményekről. Héjjas erre
névjegyen barátait arra kérte, ne osi-
náljanak semmit, menjenek haza Keos-
métre és várják be az események fej-
lődését, mert fogsága ugyse tarthat
soká. Az üzenet hatására a kecskeméti
küldöttség tagjai még tegnap haza-
utastak.

A Landau-gyilkosság fűtárgyalá-
sának tegnap délelőttjén Dobó elmondja
Landanának Sipos által történt letartó-
ztatását és a kelenföldi laktányában tör-
ténket, ahol Landanának néhány fiatal-
ember az „Erger-Berger” éneklésére
kényszerítette és testikét valami maró
folyadékbal bekente. Esután Sipos Ka-
millót hallgatják ki, aki elmondja, Ra-
zics mondta el neki, hogy Landanék
hogyan fosztották ki Dobót és hogy
Landau a nemzeti hadsereget „lakasz-
más bandá”-nak nevezte. Landau kije-
lentette, hogy nem nyugszik, még ha
egész vagyonába kerül is, amíg a kor-
mányzót és bandáját láb alól el nem
teszi. Ekkor már a katonai osztály is
értesült arról, hogy Landau merény-
letre készül a kormányzó ellen. Ruzics
erre kijelentette, hogy segít megaka-
dályozni Landanának Bartha rendőr-
tanácsos segítségével Béosbe való szű-
kését. Délután a Dunaparton a kocsi-
ban ülő Landanákat elfogták, sze-
mélyazonosságuk megállapítására be-
kísérték és jelentést tettek letartó-
zatásukról. Parancsra a kelenföldi
laktányába vitték. Rusicska is velük
ment, akit felszólított, hogy vállalja az
asszánprovokatóri szerepet a megves-
tegetési ügyben. Másnap a Landanákat
a honvédelmi minisztériumba vitték,
majd újra a kelenföldi laktányába zár-
ták. Ekkor megpróbálta szabadlábra
való helyezésüket kieszközölni, de ez
Ruppert beavatkozása miatt nehéz volt.
Elmentek Danzki főhadnagyhoz akinek
a nyomozásban a legnagyobb része
volt s aki kijelentette, hogy egymillió
alul nem adja ki Landanákat. Másnap
Landanákat megkínózták. Éjjel az Öreg
Landau felakasztotta magát. Ez máso-
dikán történt, ötödikén letartóztatták s
így többet nem tudok. A tárgyalást
szombaton folytatják.

Repcemagot, napraforgómagot bármily mennyiségben vásárol az Erzsébet Gőzmalom és Olajgyár Satu-Mare 42531

HIREK

Károly trónörökös flottaszemlét tart Konstancában Bukarestből jelentik: Károly trónörökös holnap Mosoiu tábornokkal együtt Konstancába utazik. A trónörökös ott megtekinti az új flottabázist.

Megkezdődött a kisantant sajtókonferenciája. Prágából jelentik: A kisantant sajtókonferenciáját Hajek cseh-szlovák sajtófőnök nyitotta meg. Az első nap előadást tartott: Hyka a kisantant államainak kölcsönös hírszolgálatáról, Safranek a hírszolgálat technikai kérdéseiről, Butter az ellenséges propandama közös leküzdéséről. Miután három bizottságot választottak: egy politikait, melynek elnöke a jugoszláv Lukovics, egy technikai, elnöke Klimecky lengyel delegátus és egy szerkesztési bizottságot, melynek elnöke Joan, az „Independence Romaine” szerkesztője. A konferenciát holnap folytatják.

Konfliktus az iparvágánytulajdonosok és a CFR. között. A CFR. és az iparvágánytulajdonosok között hosszú vita folyik egy miniszteri rendelet körül, mely a békebeli, ugynevezett kocsiállítási illetékek harminezorosát rója az érdekeltre. Miután az az igazságtalan rendelet valamennyi nagyobb erdélyi iparvállalat és mezőgazdasági üzem létezőiket fenyegette, az iparvágánytulajdonosok, akiknek jogérvényes szerződésük volt a vasutai — akciót indítottak, hogy a rendeletet ne hajtsák végre. Ennek az akciónak a következőképpen, hogy a rendelet publikálása és végrehajtása amult év őszéig elmaradt. Ekkor a kerületi vasuti felügyelőségek nem törődve ezzel, hogy egy sereg iparvállalat könyvtelen miatta beszüntetni működését, visszamenőleg akarták behajtani a 15-20 millió leit kiterő összeget. Az érdekeltek erre Constantinesubhoz, a CFR vezérigazgatójához fordultak, aki a mai napra ankétot hívott össze ebben az ügyben. Ezen az ülésvezetőségeknek, a gyáriparosok és a fatermelők képviselői jelennek meg. Az érdekeltek eredményétől függ, hogy sikerül-e ezeknek a felemelt díjtételeknek a behajtását véglegesen felfüggeszteni és leszállítani, vagy pedig a vasutai vállalkozók anyagi romlása árán is behajtja rajtuk a huszmillió leit. Ha az ankét eredménytelen marad, az erdélyi és bánáti iparvágánytulajdonosok tömeges paretket indítanak szerződésességük címen a CFR. ellen, amelynek nincs joga a fennálló szerződéseket egyoldalúan felbontani és lehetetlen terheket róni az iparvágányok tulajdonosára.

Bratford zsidó polgármestere meghalt. Londonból táviratozzák, hogy Bratford városának hosszú idő óta volt népszerű polgármestere, Jakob Moser, nyolcvanhárom éves korában 1922 július huszonkettődikén meghalt. Moser a legöregebb angol zionisták egyike volt és annak idején személyes ismerőse és barátja volt Theodor Herzlnek.

Wabel osztrák belügyminiszter antiszemita üzelmel. Az Uj Kelet hírt adott arról, hogy a bécsi zionista napilap, a „Morgenzeitung” megdöbbentő leleplezéseket közöl dr. Wabel osztrák belügyminiszter antiszemita üzelméről. A „Morgenzeitung” ezeket a leleplezéseket hiteles minisztériumi akták alapján közölte. A leleplezések óriási felűnést keltettek Bécs politikai köreiben és a külföldi sajtó is erősen foglalkozott velük. Dr. Wabel ugyan minden eszközzel megakartá akadályozni, hogy az üzelméről szóló hírek külföldre is eljussanak és épen azért a J. C. B. tudósítójának táviratait minden törvény ellenére visszatartotta. A J. C. B. tudósítója azonban mégis módot talált arra, hogy híreit a külföldi sajtóval közölje. A leleplezések nyomán támadt felháborodás következményeképpen az osztrák parlamenti szocialista párt interpellációt intézett a kormányhoz dr. Wabel ügyében. Az interpellációra a kormány nevében dr. Wabel belügyminiszter vála-

szolt. Válaszában kijelentette, hogy a maga részéről nem is foglalkoznék ezzel az ügygel, melyet a zionista „Wiener Morgenzeitung” a minisztériumból ellopott akták alapján hozott nyilvánosságra. Hogy mégis felvilágosításokat ad az ügyben, annak kizárólag csak az az oka, hogy az ellene irányuló támadásokkal a külföldi sajtó is igen behatóan foglalkozott. Egyébként — mondotta feleletében dr. Wabel — nem térhet ki részletesen a kérdések merítmára, mert ezzel hivatalos aktákat szolgáltatna ki. Ez természetesen is, mert ilyen módon ő maga adna alkalmat a cseheknek az Ausztria ellen való fellépésre. Dr. Wabel beszédét a szocialdemokrata párt állandó közbeszólásokkal tarkította, mire a velük szemben ülő nagyneműek zionista karhatalomnak nevezték el a szocialistákat.

Megszakadtak az albán-jugoszláv határmegállapító tárgyalások. Belgrádi tudósítók jelentése: Montenegroi jelentések szerint az albán-jugoszláv szövetséges határmegállapító bizottság tegnap hirtelen megszakította munkáját és olasz, francia és angol tagjai hazatértek. Az albán-jugoszláv határ megállapítása már közel két éve folyik minden eredmény nélkül. A bizottság munkáját sűrűn szakították meg a határvitellengások: most a bizottság tagjai azzal az indoklással, hogy az éghajlat és az élelmiszer túrheterlen, hazatértek. A jugoszláv külügyminisztérium hivatalos értesülést kapott Cetinijéből a határmegállapítás megszakításáról. A kormánynak javasolni forja, hogy a nagykövetek konferenciájánál tiltakozzék a bizottság eljárása miatt.

Sándor Pál vádjairól tárgyalnak Beihenék. Budapestről jelentik: Az országban tegnap Bethlen miniszterelnökönél fontos tanácskozás volt Sándor Pálnak a románok behatására vonatkozó vádjairól. A tanácskozáson gróf Bánffy Miklós, Friedrich István, Schmetzer tábornok, Csilléry András és Pekár Gyula vettek részt. Hosszasan megtárgyalták a megszállás-részleteit és egybehangan megállapították, hogy miniszterkedésük előtt semmiféle összehátelésben nem álltak a román csapatokkal. Friedrich kijelentette, hogy az egész kérdés a képviselőház elé viszi.

Megint kiszabadultak a magyar börtönből gyilkosok. Budapestről jelentik: A székesfehérvári törvényszék Albert Mihály és társai ügyében ez év február 12-én kelt, de csak most kézbesített végzésben, az amnesztia-rendelre való hivatkozással megszüntette az eljárást körülbelül száz tettes ellen. A kiszabottak Polgárdi községben 1919. szeptember 5-én meggyilkolták Fischer Mór és Fischer Géza és a polgárdi zsidókat elűzték lakhelyükről.

Magyarországon megtiltották a héber nyomtatványok postai szállítását. Budapestről jelentik tudósítók: A magyar posta- és táviratigazgatóság hivatalosan megtiltotta, hogy a posta hébernyelvű nyomtatványokat továbbítson. Valószínűleg az eljegyzési és esküvői meghívókat érti a tilalom, mert egyébként nincs tudomásunk arról, hogy Magyarországon héber lap vagy folyóirat, vagy másféle nyomtatvány jelenne meg. Mindenesetre ez a legújabb rendelet is jellemző Magyarországra.

Nikolajevics Nikoláj, a két méter magas Romanov, aki a gyenge és degenerált második Miklós démona volt, miután hadseregét elvesztette és hadseregei után a háborút s a háboru után országát, sietve felállt. Hosszu ideig Svájcban bujdosott és más államokban. Bujdosott, mert sehohse mert nyíltan jelentkezni, félt az orosz forradalmároktól, akik a Romanovokat akkor is gyűlöltek, ha véletlenül Leninnek ellenlábasai. Ma már egyetlen orosz som áhítja vissza a hóhorgas Nikolajevicset véres kardjával és két véres kezével. De ez az utolsó Romanov úgy érzi, hogy az ideje kezd közeledni. Most kibújik az emigráció inkognitójából és jelentést küldt magáról: élék és itt vagyok a monarchia hájorok között. Az egykori orosz generalissimus Bajorországban telepedett meg Leichtenberg hercegnek, a bajor monarchisták egyik vezérének kastélyában. Bajorország reakciósi tüntetnek vele és

Nikoláj nagyon jól éri magát e tüntető szimpátiák közepette. Pedig ebből baj lesz. Az az érzésünk, hogy Nikolajevics Nikoláj tulkorán bukkant fel a homályból.

Az oroszok nem kapnak kölcsönt. Londonból jelentik: Lloyd George kijelentette az alschában, hogy az oroszok nem kapnak semmiféle segílyt a nyugati államoktól mindaddig, míg a normális viszonyok Oroszországban helyre nem állnak.

Peugeot kaplár és Poincaré. Peugeot kaplár egyszerű poilu, Poincaré pedig Franciaország miniszterelnöke. Különböz nem ez a leglényegesebb különbség közöttük, hanem az, hogy Poincaré volt a világháboru első francia miniszterelnöke, Peugeot kaplár pedig a világháboru első francia halottja. Peugeot kaplár, aki nyolc éve porlad, amint a „Figaro” írja, a Belfort melletti mezőregeen a napszoban megültette Poincaré. Belfortban autóba üt és fényes kísérettel kiröbögött az unalmas és szürke mezőre, ahol kis földkupacok emelkedtek ki a síma, egyenletes talajból. Az autó megállott: egy kis emelkedés előtt. Piroson tiszték négyzetet alkottak, a megjelent ölékelőségek levették kalapjukat és Poincaré másfél óráig beszélt. A jelenlevő újságírók már irgósorokat kaptak, de Poincaré még mindig beszélt, egészen addig, — amint a „Figaro” írja — míg egy heves köhögési roham nem figyelmeztette előrehaladott korára és a hűvös időre. Ekkor a lepel lehullt a díszes siremleárról, amelyen arany betűkkel a következő a felírás:

„Itt, 1914 augusztus 2-án, vasárnap délelőtt 10 órakor, 30 órával a francia hadüzenet előtt és akkor, amikor a francia kormány mindent megteett a háboru elhárítására, tíz kilométerre a francia határtól hullott az első francia véresepp a német osztrák és királyi erőszak következtében. Mayer német hadnagy felsőbb parancsra öt tagból álló műhlanseni vadászpatrol élén behatolt a Köstársaság területére és három revolverlövésessel megölte Jules André Peugeot-ot, a francia hadsereg kaplárját.”

A Marcellaise élénklése után az előkelőségek visszarohtogtak Belfortba, csak Jules André Peugeot kaplár teteme maradt ott, bordái közt Mayer hadnagy három golyójával. f. l.

Üldözik a hebraistákat Szovjet-oroszországban. Moszkvából jelentik: Szovjet-oroszország eljöttel kezdve minden rend lkekésőre álló esközszel elnyomni igyekezett az oroszországi zionista mozgalmat. A héber iskolákat bezáratta, a héber napilapokat és hetilapokat beszüntette. Az oroszországi zionisták azívós igyekezettel védekeznek a szovjet uralom törekvései ellen és a hivatalos hatalommal bezárt héber iskolák helyébe titkos iskolákat tartanak fenn az egyes zionista szervezetek. A Kiev kormányzószékhöz tartozó Uman városban harminc ilyen titkos héber iskola van, melyeket az ottani zionisták tartanak fenn. A város kommunista tanácsa valóságos hajtóvadászást indított, hogy a titkosan működő iskolákat felkutassa. Eddig csak néhány ilyen titkos iskolát sikerült megtalálnia, melyet azonnal beszüntetett és az iskolák vezetőit a forradalmi törvényszék elé állította.

A nagyváradi zionisták olajfakertét ültetnek lord Balfour, Weizmann és Szokolov nevére. Nagyváradi tudósítók táviratozzák, hogy a helybeli zionisták és mizraohi zionisták elhatározták, hogy a Palesztina-mandátum ratifikálásának örömeire közösen egy olajfakertet ültetnek Palesztinában lord Balfour, Weizmann és Szokolov nevére. Kivánatos volna, ha a többi helycsoportok is követnék a nagyváradi zionisták és mizrachisták szép példáját.

Ellopták a francia zászlókat. Berlinből jelentik: A kormány 100 000 márká jutalmat tűzött ki az 1870-71-iki háboruban szármányolt és Potsdamban őrzött francia zászlók kézrekerítéséért. A zászlók tudvalóleg eltűntek a potsdami kastélyból.

Ciprus Görögországhoz csatlakozik. Athénből jelentik: A ciprusi nemzeti tanács egyhangulag kimondta a Görögországhoz való csatlakozást. A végleges határozatot népszavazással fogják hozni.

„Gavallérok Ligája” a császári család becsületének védelmére. Az Uj Kelet bécsi tudósítója jelenti: Az osztrák legitimizmus is tanul már: a neveltségbe fuló ártatlan kis tüntetések és utcai kraválók rendezése után a német monarchista forradalom véres megszámit szedi elő. A bécsi Parlamentakorrespondenz jelentése szerint az „Osztrák Állami Párt” vezetője, Kuno Hoynigg volt tüzérhadnagy, ki egyben a „Monarchie” című legitimista lapot is szerkeszti, titkos szervezetet létesített a császári ház becsületének védelmére. Hogy a „becsületvédelem” tulajdonképpen mit is fog jelenteni, azt az új egyesület gyakorlata mutatja majd meg. Elyelőre a szervezethez tartozó tagok esküvel kötelezik magukat, hogy a számukra kijelölt feladatokat életük vesztélyeztetésével is megvalóítják. Különös titokzottsággal emlegetik monarchista körökben, hogy a röviden „gavallér ligának” nevezett egyesület dízelnökségét egy oly személyiség fogja átvenni, ki a német-osztrák köztársaságban az exterritoriális jogát élvezi és kinek hercegi rangja van. A „gavallér liga” tagjainak világnérete arra enged következtetni, hogy a baloldali sajtó antimonarchista propogandáját egyes terrorcselekményekkel fogják elcsúlyosni. Ha az osztrák viszonyok között az alakulásnak mégis esélyesebb jelentőséget tulajdonítanak, annak oka abban van, hogy a Habsburg-legitimizmus Ausztriában rendkívül erőlt, ki vele szemben áll, a Wittelsbach-dinasztiahoz csatlakozó árszlat, ki a német birodalom nagyneműt pártjával együttműködő német-osztrák néppárt, amely a leghatásosabb ellenpropaganda feljti ki.

Házasság. Krausz Renée Marosvásárhely és Révész Zeigmond Kolosvári jegyesek. (Mindem külön értesítés helyett.)

Kijavították a Putna-Seaca hidat Bukarestből jelentik: A Putna-Seaca közti hidat helyreállították. A Ficsani—Marasesti közti vasuti forgalmat tehát újra fel lehetett venni.

Ostromállapot Amerikában. Washingtonból jelentik: Texasban proklamálták az ostromállapotot a vasúti strájkolók zavargásai miatt. Csütörtök óta valamennyi vasútvonal a kormány ellenőrzése alatt áll és a szénelosztás is állami közegek által történik.

* Értésem a n. é. közönséget, hogy jóhírű Park-kávéházam teljesen átalakítottam és f. hó 28-án szombaton este megnyitom. Kiváló tisztelettel Faik Iure.

*Bene János nyiresi földbirtokos hűltő Kolosváron a elvesztette ruhákkal telt csomagját. Aki megtalálta és szerkesztőségünkbe hozza, jutalomban részesül.

Olasz-német szerződés
Róma, július 28. Az olasz-német kereskedelmi szerződést ma aláírták. A szerződés még a székességi ratifikálástól és az új olasz kormány elismelésétől van függővé téve és az olasz-német normális kereskedelmi viszony felvételét szolgálja.

Egy perfekt magyar-német gép- és gyorsíró vagy gyorsíró legmagasabb fizetéssel azonnal felépésre felvétetik. Dick Jakob és Fia cégénél.

Megnyit! a Megnyit!
„Helios”
kötött szövet árnyékos kerakata
Cluj, Piața Unirii 7. (Főter)
Óriási választék: 1389
Kötött kabátok
Kötött ruhák
Női és gyerek cepek
Jämperek
Hártya és keztükben
Eredeti gyári árak

A kormány stratégiai visszavonulása a nemzeti párt elől

A Banca Agrara ügye. Mit határozott a brassó-fogarasi minisztertanács

AS UJ KELET TUDÓSÍTÓJÁTÓL

A Szóvatán egybegyűlt politikusok tárgyalásáról hivatalos kommunikéket nem adnak ki, sőt egymásután cáfolják meg azokat a híreket is, hogy ott döntő jelentőségű megbeszések lettek volna. Hivatalosnak arra, hogy a szóvatai találkozás a véletlen műve. Jól értesült helyről azonban közlik, hogy Szóvatán valóban nem folytatták a tárgyalásokat, de ennek oka az, hogy a tárgyalások esetleges eredménye meg a tanácskozások előtt meghívsult a nemzeti párt máskacs magatartásán.

Hogy a kormány valóban közöletét elárta meg, ezt legjobban bizonyítja az a tény, hogy a Banca Agrara ismét ügyében a kormány békítő ajánlatot tett az Agrarbank vezetőségének.

A politikai tárgyalások számára ezzel az ugynevezett gazdasági engedelménnyel önjötték Bratiennék előkészítetn a tárgyat. Jelenítettük tegnap, hogy a kormány hajlandó a nemzeti párt megölt álló Agrar-bankhoz minden koncesszióját és kedvességét elismerni, ha az eláll a földreform Erdélyi finanszírozásának hivatásáról és a nyári rendhívuli ülészekon megjavazott törvény módosításból kifolyólag nem perli az államot.

A liberálisok stratégiai visszavonulása

Ami hozta meg a várt eredményt, a nemzeti párt hajbátalan maradt és nem kezdett tárgyalásokat. Ezek után meg Jorga Mihály kísérlete maradt hátra, sőt mindent elkövet, hogy az Erdélyieket maga köré gyűjtse a liberálisok érdekeinek átvételére.

Mit tárgyalt a brassó-fogarasi minisztertanács

A brassó-fogarasi vasutvonalon a minisztertanács szelőkocsijában megtartott minisztertanácsról a következőket közlik: A minisztertanács Duca külföldi miniszter beszédével kezdődött, aki kifejtette álláspontját Bulgáriának a bandák ügyében a népszövetséghez intézett jegyzékéről. Ezután a pénzügyminiszter beszámolt a kincstéri bonok konzolidációjára irányult operációiról, majd megrendült egészségének helyreállítására egy hét szabadságot kért, amelyet Dornavatrán fog eltölteni.

Sassu kereskedelmi miniszter jelentést tett a valuta hullámasáról és indítványozta, hogy a bukaresti tőzsdetáncosot hívják össze a lei naponkénti hivatalos kurzusának megállapítása végett, mert a hivatalos árfolyam megállapítás nélkül a lei kurzusát a spekuláció szabja meg.

A közoktatásügyi miniszter beszélt azután a középiskolai reformról, majd Mosoiu tábornok a konstancai flottabázis építéséről. A minisztertanács megbeszélte a közlekedésügyi minisztert, utazék a trónörökösrel Konstanca és győzött meg a helyszínen, hogy a romániai kereskedelemnek usgy hátrányára volna, ha a flottabázist Konstanca építenék fel. E célra sokkal megfellelőbbnek tartják Cstacea-Alba vagy Mangalia kikötőket.

Végül Cosma munkügyi és népjóléti miniszter számolt be a folyamatos reformjárdról szóló munkálatakról.

Central Buffet
Szelektált étel
az élle közönség találkozó helye

Arabok, katolikusok, pravoszlávok támadják a pápát egy vatikáni zsidó diplomata miatt, aki már nem zsidó

Miért bukkott meg a vatikáni mandátum-politika?

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Prága, július 23.

Csehszlovákia katolikus körében a Palesztina-mandátum elintézése mely megdöbbenést keltett. Különösen az alsópapág között nagy az elkeseredés, mert itt az a felfogás alakult ki, hogy a Vatikán győztes diplomáciája juttatta győzelméhez a zsidó álláspontot. Olmützben már a káptalan tagjai között is akadt egy kanonok, aki hangosan hirdeti, hogy a tudósított a Vatikán felelős. Közről kézzel adják a „L'Italie“-t, a francia katolikus arisztokráciának Rómában megjelenő lapját, amely leplezi a vatikáni diplomáciát

és nyíltan azzal vádolja meg, hogy a kereszténység legfontosabb érdekeit zsidó kézre játszotta át és így csak természetes, hogy a keresztény eszme vereséget szenvedett. Kétszer árulta el ez a zsidó a katolicizmust, Először Genuában és most a népszövetség előtt.

Ugyanezt írja egy nyílt levélben Merzsekovszky híros orosz filozófus is a pravoszlávok nevében, akik szenvedélyesen agítáltak az összes keresztény egyházak egységesítése érdekében és erre nemzetközi szövetséget is létesítettek. A római katolikus és a pravoszláv egyház egyesülése, mint ismeretes, Genuában megbukott és ezért nemcsak a pravoszlávok, de a katolikusok is a Vatikánt okolják, illetve Kovalniczky pápai bibliotékáriust, aki a pápa megbízásából Genuába utazott, hogy az egységesítés ügyében Csicserinrel egyezséget kössön.

A kudarcot — írja Merzsekovszky — nem látam előlre, de mindig is attól féltam, hogy ezek a tárgyalások a kereszténységet kompromittálják fogják. Mi pravoszlávok, akik emigráltunk, többeszer folyamodtunk a pápához és arra kértük, ne kockáztassa a nagy és szent ügyet és ne tárgyaljon a szovjetkormányval. Az emigrált pravoszlávok nem ellenzik az egységesítést és bárkivel is szövetkeznek ebből a célból, de elvárják, hogy ez a szövetség egyuttal véd- és dac szövetség is legyen, amely a pravoszlávok véres ellen-sége: Lenin ellen fordul. Nekik az az álláspontjuk, hogy isten ellen-ségeivel, a bolsevikiekkel nem szabad ilyen szent ügyben szóban állni

és könnyes szemmel kértük Öszent-séget, hogy ne tárgyaljon és ne tárgyalasson Leninéssel, mert ez csak emelteti a bolsevisták gögjét és tekintélyét. De a Vatikán nem hallgatott ránk. Nemcsak, hogy tárgyalta a bolsevistákkal, de ezt a szörnyű hibát még intőztatással tetézte. Egy zsidót küldött teljes hatalommal Genuában; nem csoda, hogy az a keresztény érdekeket elgáncsolta.

Hasonlóan támadja a Vatikánt a „L'Italie“ is, csak hogy ez már nem csak a pravoszláv kérdést saazegeti, de a Palesztina-mandátumot is és azt állítja, hogy ezt is azért intézte el a zsidó érdekeknek megfelelően a népszövetség, mert a titkos tárgyalások nem Gasparri bibornok államtitkár vezette, hanem Kovalniczky, a pápa zsidó kegyence, aki tudatosan készítette elő a vereséget, mert áruló és nem a Vatikánal írtott, hanem a cionistákkal.

Dühös leleplezéseit így kezdi a „L'Italie“:
— Egy Kovalniczky nevű fiatal zsidó, aki Fehér-Orosországban, Bo-

roszk-ban született, még nem nagyon régen Varsóban a római katolikus híre tért. A lengyel papság támogatásával mindjárt kikeresztelkedése után Rómába ment a prozelyta, ahol több prelátussal ismerkedett meg. Ez a Kovalniczky kétség-telenül nagyon tehetséges és sokat tud és ezzel szereszte meg magának a főpapok szimpátiát. Ezek szán ró id idő alatt bevezették a Vatikánba.

A pápa könyvtárosának nevezte ki és attól fogva Öszentsege a legfelsőbb környezetéhez tartozott. A pápa sokat olvas, az utóbbi időben jóformán már csak azt olvasta, amit a fiatal zsidó a kezébe adott. A könyvtári kiszolgálás sürti érintkezést követelt és ez módot adott a pápának is arra, hogy a prozelyta nagy tudását megismerhesse. A pápa majdnem minden tudományos kérdést vele vitatott meg és később, mikor éleselműségét megismerte politikai fejtegetéseit is szívesen meghallgatta. Kovalniczky a pápa kegyence lett és nagyobb hatalom, mint akár az államtitkár.

— Ez a kikeresztelkedett zsidó — folytatja a „L'Italie“ — volt az első, aki a Vatikán tényezői és az Olaszországban tartózkodó bolsevista vezetők között propagandát csinált a katolikus és pravoszláv egyházak egységesítésének. Természetes, a bolsevisták nem sokat törődtek a valós érdekekkel, de belementek a tárgyalásba, mert abból, ha a pápával egy fronton üzhethetnek, csak hasznot remélhettek. A katolikus arisztokrácia szívesen látta, hogy a keresztény vallásnak ebben a világra-szóló nagy akciójában egy zsidó képviselje a Vatikánt, de nem meriek szembehelyezkedni a pápa akaratával és így megtörték a betolakodót. A pravoszláv katolikus akció a bolsevisták komolyaságán hajótörést szenvedett.

Egy keresztény szellemtől áthatott diplomata meg tudta volna törni Csicserinék konokságát, de a zsidó szellem nem tudta megtörni, bizonyára nem is akarta.

A klerikális ostor ezután még hegyesebbit suhint. A cikk így folytatódik:

— Ez a szegyenletes kudarc megjőzaníthatna volna a Vatikánt. Az illetéktelen és méltatlan befolyást azonban nem törték meg, sőt épen az történt, hogy még nagyobb tisztességhoz juttatták Kovalniczkyt.

Reabizták a kereszténység legkényesebb ügyét: a Palesztina-mandátumra tartozó eljárást. És megtörtént az a szegény, hogy nemcsak sir Herbert Sámuellel és Weizmannal tárgyalt a Vatikán nevében egy kikeresztelkedett zsidó, de Balfourral és Churchillal is. Csoda-e, hogy Palesztinát a zsidók kapták meg?

— Ami történt — fejezi be a L'Italie — logikusan történt és senkit meg nem lepnet. Egy fiatal zsidó, aki csak a minap tért át a keresztény híre, nem fejezhetett be jó véggel ilyen eminensen keresztény ügyet. Szent Péter még azt sem akarta törni, hogy kikeresztelkedett zsidó keresztény pap lehessen. Fajdalmasan hat reánk, hogy ma mar nincs érvényben ez az ökeresztény szigorúság és nem csak paróchiát, vagy könyvtárosi állást adnak egy prozelytának, de ennél sokkal többet is. Megteszik a szent atya követének

is. Ha a palesztinai szent helyek veszedelemben lesznek, tudjátok meg, hogy azokat Kovalniczky zsidó vitte oda a zsidók prédéjaul. És ha a mohamedánság elmúltan áll a pápai tekintély romosai előtt, ezt is ennek köszönhetjük. A palesztinai arabok már most is hangoztatják: Palesztinát azért veszítették el, mert szövetséget kötöttek a Vatikánnal és ez elárulta őket...

Olmützben és Prágában leirhatatlan elkeseredettséggel olvassák a L'Italie leleplezéseit. Dokumentumokról tudnak, amelyek megerősítik a Kovalniczky diplomáciai missziójáról szóló híreket. De meg kell állapítani, hogy ezek a bizonyítékok hiányosak. Valóban bebizonyítható, hogy a pravoszláv ügyben Kovalniczky képviselte a Vatikánt, de hogy a mandátum-ügyben is ő tárgyalta volna az illetékes felelősökkel, ez szemszedett hazugság. A cionista világszervezet vezetőinek politikai etikája sokkal kényesebb, hogy zsidó ügyben renegáttal csak szóba is álljanak.

Peter Uhle

Nemzetközi kongresszus Londonban a tulnépesedés ellen

— Az Uj Kelet bécsi tudósítójától —

A londoni Kingway-Hall kapni most zárultak be egy széteszó kongresszus után, mely tárgyalás és arányainál fogva a kulturerberiség legnagyobb érdeklődésére tarthat számot. A neo-malthuzianizmus ismét követo gyűlték össze huszonkét államból és Anglia legjelentősebb tudományos és közintézményei pártfogásával tanácskoztak a közös kérdésről. A mozgalom, melynek célja gazdasági okokból a tulnépesedés, a gyermekáldás elhárítása, még nem is régen gyanus és erköletelen hírbn állott. Ez érthető volt olyan korszakban, mikor az állami „népesedési politika“ arra törekedett, hogy a lakosság számát állandóan szaporítsa.

De már több emberöltővel ezelőtt Malthus mutatta ki a „Népesedésről“ írott művében, hogy ez a felfogás veszélyt rejt magában. A világháboru katasztrófája megerősítette Malthus követőit abban, hogy a háborúnak minden egyéb ok mellett visszatérő, fontos motívuma a tulnépesedés. Angol statisztikusok azóta sok adatot szolgáltatnak a malthuzianizmus mozgalmának igazolására. A mozgalom publicisztikai eseményei közül Joseph Cailleaux tanulmánya a „Tulnépesedett Európáról“ emelkedik ki különösen.

Malthus követői azt vallják, hogy nem a számmal, hanem a minőséggel kell a fajt javítani. Inkább kevesebb gyermek, biztonságosabb és fejlődésre kedvezőbb életviszonyok között, mint túlszaporaság. A kedvezőtlen életfeltételek lerombolják az emberi fizikumot. A faj feljavításának útja tehát épen a születések korlátozásán keresztül vezet.

A neo-malthuzianizmus nagy haladást tett eddig hódító útján. A kongresszus, melyen az összes kulturálmok, sőt az angol király is képviseltette magát, legjobban mutatja, hogy mekkora jelentőséget tulajdonítanak a tudomány és a haladás vezető elméi a mozgalomnak. A tanácskozások folyamán hosszabb előadásokat tartott Sangers, Amerika delegátusa, majd Anglia részéről Gordon Lang anglikán pap. A kongresszus zárószavát H. G. Wells, Anglia nagy regényírója és publicistája mondta. Összefoglalta beszédében a tanácskozások eddigi eredményeit.

— Azt hiszük, — fejezte be szavait Wells — hogy erköletesebb a halgatás, mint a tudomány. A nyílt tudományos utat és emberies módszereket többre becsüljük, mint a tudatlanságot és a szemfogatást! A kongresszus határák volt a világosság évezredes harcában a sötétség ellen!

ógországhoz csatlakoztatják: A ciprusi hangulag kimondta a való csatlakozást. A toci népszavazással Ligája“ a császári nek védelmére. Az íósítója jelenti: Az us is tanul már: a taltan kis tüntetések rendezése után a nérradalom véres szer. A bécsi Parlaenta-entése szerint az árt“ vezetője, Kuno rhadnagy, ki egyben ni legitimista lapot is szervezetet létesített a sülétének védelmére. védelem“ tulajdonké. jelenti, azt az új ata mutaja majd meg. zethez tartozó tagok magukat, hogy a szá- adatokat életük ve- is megvalósítják. Kü- ggel emlegetik monar- hogy a röviden „ga- vezett egyesület disz- ly személyiség fogja net-ozsírak köztársas- toriális jogát élvezi és gja van. A „gavallér ágnezete arra enged gy a baloldali sajtó próbagandáját egyes akél fogják elnsu- trák viszonyok között gis cs-kélebb jelen- nek, annak oka ab- Habsburg-legitimizmus ívül erőltet, ki vele Wittelsbach-dinasztiá- a let, ki a német bi- et pírjával együtt- trák néppárt, amely lenpropagandát fejt ki. Krausz Renée Ma- Révész Zsigmond Ko- (Minden külön érte- ták a Putna-Seaca ből jelenti: A Put- hídát helyreállítot- Marasesti közti vas- hát újra fel lehetett állapot Amerikában. lentik: Texasban pro- stromállapotot a vasúti gésai miatt. Csütörtök vasatvonal a kormány áll és a szénelosztás a által történik. a n. é. közönséget, Park-hárfházam telje- és f. hó 28-án szom- ytom. Kiváló tisztelt- viresi földbirtokos hétfő- tetta ruhákkal telt csomag- ta és szerkesztőségükbe részestül met szerződés 28. Az olasz német szerződést ma aláírtak. ez a székácsas ratifiká- olasz kormány ellene- ggővé tette és az össze- kereskedelmi viszony gyzza. magyar-német gép- és y gyorsirónő legma- éssel azonnali belé- tik. Dick Jakob és Fia cégnél. a Megnyílt! elios“ ott árnygár lerakata Unirii 7. (Főter) zték: 1389 kabátok ruhák gyerek ceppék rek ya és keztükben i gyári árak

Megnyílt a FRENK EL-áruraktár Strada Aprinjoarelor (volt Gyufagyár-utca) 13. szám. Legelőnyösebb feltételek, legmagasabb lombardok. Kifűnő száraz helyiségek, pincék nagy befogadóképességgel. Vasúti végány. Telefon 401, 290.

KÖZGAZDASÁG

Hogyan exportálnak Svájc számára lisztet az erdélyi malmok

Miért járt kudarcra a regáti malmok első akciója

— Az Új Kelet Indoköltségei —

Annakidején részletesen foglalkozott az Új Kelet a kormány külföldi gabonatarifjainak kérdésével és beszámolt a kormányban a romániai malmokkal folytatott tárgyalás minden fázisáról. Ismeretes, hogy a kormány csupán a regáti Szindacatul Morarilor jutott megállapodásra, míg a Malomszövetséggel folytatott tárgyalásai megkíséreltek. Most közölhetjük, hogy a meghisult tárgyalások okra a Szindacatul Morarilor volt, melynek vezetői — mint a kormánypárt befolyásos tagjai — nyomást gyakoroltak az illetékes miniszterre a regáti malmok érdekében. Ez a kártékony közbelépés teljes sikerrel járt, mert az egyesség valóban meghisult. A kormányban azonban súlyos károkat okozott a Szindacatul Morarilor közbelépése, mert a regáti lisztnek Svájcba való szállítása körül a panamák egész sorozata történt s azonnal a tranzakció, a lisztminőség súlyossága miatt, majdnem szerződésesegessé várt. A kormány végre is belátta, hogy a minőségileg és kidolgozási jobban erdélyi és bánáti lisztet nem lehet az inferioris regáti lisztel egyenlő mértékkel mérni. Ennek tulajdonítható, hogy a kormány már a tárgyalások megkezdése után kontaktusba igyekezett maradni a Malomszövetséggel. A tárgyalások hetekig tartottak és a múlt héten némi eredménnyel befejeződtek.

A Malomszövetség ebben az ügyben július huszonegyedikén Temesváron rendkívüli választmányi ülést tartott, amelyen Schauer elnököt és beszámolt a kormánnyal való tárgyalásainak lefolyásáról. Schauer szerint a kormány semmire sem akart a szabadkivitel álláspontjára helyezkedni és a Szindacatul Morarilor nyomására minden nyenirányú előterjesztést visszautasított. Csupán a régi szerződés alapján volt hajlandó az erdélyi és bánáti lisztexportba beleegyezni. Sikertelen azonban a szerződés egyes pontjain lényegesebb változtatásokat eszközölni és így az erdélyi és bánáti malmoknak is lehetővé van téve, habár nem a legkedvezőbb feltételek mellett, az export megkezdése. A jelentősebb eredmény az, hogy a különféle lisztminőségek átvétele a malomtelepen fog megtörténni. Ezáltal elkerülhető, hogy a kintünö minőségű erdélyi liszt a súlyosabb minőségű regáti lisztel összekeveredjen. A másik fontos eredmény, hogy a lisztet Buchson keresztül vonaton lehet szállítani, ami azért fontos, mert a malmoknak egyrészt nem kell sehoh átrakni, másrészt a szállítási költségeket a kikötőig megtakarítják. A füzési feltételek változatlanok.

A kormány a román határállomáson 5.88 lejt fizet kilogramonként, még pedig három részletben. A liszt eladását Svájcban a kormány és a Malomszövetség megbízottai intézik. Tekintve, hogy a liszt világgiaici ára az elmúlt hónapok óta három svájci centimall emelkedett, természetesen, hogy az állam a többletet az erdélyi és bánáti malmoknak engedte át. Hlyképen az erdélyi malmok által átadandó liszt ára a határállomáson kilogramonként 6.60—6.80 leibe került. Ez az összeg lényegesen magasabb, mint a multikori meghisult tárgyaláson elérhető összeg volt.

Az erdélyi malmosok 1060 vagon fehér lisztet jelentettek be kivitel céljaira, amelyet azzal a feltétellel hoztak a kormány tudomására, hogy csak az esetben garantálják a mennyiség szállítását, ha sikerül Svájccal a jelenlegi világgiaici árak alapján megegyezést kötni. A malmosok megbízottja kedden utazik Svájcba s a vizatérte után tartandó

választmányi ülésen fog eldőlni, aláírja-e a szerződést a Malomszövetség vagy sem.

Belföld

(x) A „Hangya“ központ beszámolója. A napokban tartotta meg a „Hangya“ központ évi rendes közgyűlését. Az 1921. évi üzleteredményről szóló jelentés szerint a központ forgalma a lefolyt évben 412 millió lei volt, tehát közel félmilliórd. 1921-ben 536 szövetkezet tartozott a központ köteleitbe, mintegy 150 ezer taggal és 630 ezer üzletrésszel. A központ az árnelosztás javítása és a forgalom emelése céljából kirendeltségeket, illetve tranzit raktárakat létesített Erdély főbb városában. A mérlegzet és zárszámadásoknak elfogadása után a közgyűlés az igazgatóságának a szokásos felmentvényeket megadta és az ürességekben levő igazgatósági helyre Boosánczy Lászlót választotta meg.

(x) A külföldi fizetések ügyében küldöttség utazik az érdekeltektől. Bukarestből távirozzák: A kereskedelmi kamarának egy küldöttsége megjelent a pénzügyminiszternél, ahivel újabb tárgyalást a kereskedők külföldi tartozásainak rendezéséről. A küldöttség a jövő héten külföldre utazik, hogy különböző hitelezői véglegleteket tárgyaljon ebben a kérdésben és megállapodást hozzon létra.

Külföld

(x) Szovjet árumintavásár Nizsnij Novgorodban. Prágai tudósítók jelentik: Az orosz követség közli, hogy a szovjetkormány által életrekeletett új gazdasági szervezetek és trösztök széleskörű előkészületeket tesznek az első országos orosz árumintavásárra, amelyet Nizsnij Novgorodban augusztus elején nyitnak meg. Nizsnij Novgorod volt a régi Oroszország legnagyobb vásárhelye, ahol a békerebelek millióit forgatták meg és váltották áruvá az orosz kereskedők és a vásárra siető ázsiai kalmárok. A kormány a novgorodi vásár népszerűsítésére, vásári épületek rendezésére ötvenmilliórd rubel állami hitelt bocsát a rendezők rendelkezésére. A perzsiai kereskedők csakugy mint több más, a szovjetekkel barátságos viszonyban élő középázsiai ország kereskedői, áruikat az orosz külkereskedelmi népbiztosság külön engedélme nélkül fogják a vásárra küldeni. Ezt a privilégiumot, amely a kedvezményezett államok számára számottevő anyagi előnytígér, az orosz kormány anyagi államokra nem terjesztette ki. Az orosz szakszervezetek 250 vagon áruval vonulnak a vásárra. Az állami gazdasági szervezeteken kívül résztvesznek mint vevők és eladók 38 orosz tröszt és több magánvállalat. A most érvényben levő orosz külkereskedelmi rendelkezések tiltják a fegyverek, az alkohol- és az alkoholtartalmu italok, ezenfelül több luxus- és divatoikk és pedig ernyők, kalapok, fátylak, selyemharisnyák, nyakkendők, kölnivíz és a többi illatszerek bevitalát a két Fekete tengeri kikötőbe: Szebasztopolba és Novoroszijszkba. Ezen cikkeket tehát a vásáron nem lehet kiállítani.

(x) Emelték a magyar vám árszóját. Budapesti tudósítók jelentik: Július 25-étől kezdve a vámak papirkoronában való fizetésénél a vámtarifában előirt összeg kétszázszorosát kell fizetni. Az A., B. és C. osztályba tartozó árukra vonatkozó különös intézkedések továbbra is érvényben maradjanak.

(x) Csehszlovákia kiviteli kereskedelme katasztrófa előtt. Kassáról jelentik: Stepanek dr., Csehszlovákia amerikai követe előadást tartott Prágában a csehszlovák munkásszövetség tagjainak és foglalkoztak azokkal az okokkal, amelyek a csehszlovák gazdálkodás rendszeres újjászervezésére kényszerítik az országot. Az állam kiviteli állam, mert termékeinek kétharmadrészét kellene

kint elhelyeznie és szomszédságában van a legerősebb versenytárs, Németország. Várolta azt a nagy katasztrófát, amely az államot és munkásságát a hivatál megszűntetésével éri. Hangoztatta, hogy piacot csak az árak leszállításával és az előállítási költség csökkentésével lehet szerezni. A követ előadást nagy érdeklődéssel hallgatták.

(x) Zürichi zárlat, július 28. Berlin 97, Newyork 526, Prága 1195, Budapest 34, Zágráb 160, Varsó 850, Wien 175, félvezeszt 2.

(x) Budapesti valuta: dollár 1670, francia frank 1370, márká 304.50 olasz lira 75, osztrák korona 440, lei 1035, szokol 3850.

SPORT

Haggyibbor—Brasovia revánsmérkőzés lesz augusztus 13-án Kolozsváron. A Haggyibbor és a Brasovia sportegyletek vezetősége megállapodott a Kolozsvárt tartandó revánsmérkőzésre vonatkozólag. A mérkőzés augusztus 13-án, vasárnap délután hat órakor tartják meg a városi sportpálya, amely alkalommal először lesz alkalom a Brasovinak bemutatni képességeit. A rövid idő alatt kiválóan fejlődött brassói futbalcsapat eddigi elért eredményei alapján minden tekintetben elsőrangú sportlévélzetet ígér az augusztus 13-ik találkozás. A Brasovia állandóan veri a marosvásárhelyi MTK-t saját pályáján is és a legutolsó találkozás alkalmával a Haggyibborral 3:3 arányban döntetlenül játszott. A brassói kerület bajnokcsapatának és a Haggyibbornak most lekötött mérkőzése hivatva lesz eldönteni, hogy a két rivális közül melyik képvisel fejlettebb játékot. A Haggyibbor—Brasovia mérkőzést a legnagyobb érdeklődéssel várják Kolozsvár sportkörüli.

Román-magyar újságírók és színészek futballmérkőzése. A román újságírók mai ünnepségeivel kapcsolatban a városi sporttelepen a román újságírók és színészek futbalcsapata mérkőzik a magyar újságírók és színészek kombinált csapatával. A magyar újságírók és színészek a következő felállásban szerepelnek: Berky—Molitorisz, Muth, Cikkeli, Barta, Bőrczi Mihály—Győri, Hoffmann, Gredinár, Erdélyi, Lukács. A mérkőzést délután hat órakor kezdik.

Bukarest bajnokcsapat—Csernovitz bajnokcsapat 1:0. Csernovitzban találkozott Bukarest bajnokcsapata, a Tricolor Bukovina bajnokcsapatával, a Poloniával. A győztes a Tricolor lett minimális gólkülönbséggel. Mindkét csapat a másodosztályú erdélyi csapatok játéknívóját produkálta.

Vasárnapi sportprogram. Kolozsváron a Haggyibbor—Victoria isgalmasnak ígérkező mérkőzése kerül előtérre, előzőleg a két csapat oldboy és ifjúsági csapatai mérkőznek.

Désen az Unio a KMTE-t látja vendégül Szamosújváron az újonnan alakult SzMTE a dési Unio kombinált csapatával játszik. A Brasovia Segesvárra rándul, ahol az ottani CFR csapata lesz ellenfele. — Nagyváradon a NAC—AMTE mérkőzés ígérkezik szép sporteseménynek.

Labdarugás

A brassói kerület bajnoksága. A brassói kerület egyfordulós bajnokságán a résztvevő csapatok a következő helyezést érték el: 1. NSE (Nagyszegben). 2. Brasovia. 3. Coltea. 4. Hargitta. 5. HTV (Nagyszegben). 6. Olympia. A szövetség a következő évre rendez kétfordulós bajnokságot írt ki, első és másodosztályal. A másodosztályú bajnokságban a BMTE, Internacioidálé, Ivria, Concordia és a CsAK vesznek részt. A kerület sportéletének irányítója és szervezője dr. Ritter kerületi alnök, akinek hozzáértése és lelkes munkája igen szép eredményeket ért el.

Új szövetségi bírák Nagyváradon. A nagyváradai bírák bizottsága dr.

Steiner Sándor szövetségi főbírárt a július 20-án megtartott vizsga alapján előlévő bírák lettek Csillag László, Krüger Károly és Kiss Ernő gyakornokbírák.

Külföldi sportszemle

Budapesti Vasas—Ungvári UTK 1:1. A budapesti Vasások külföldi körútnak első állomása Ungvár volt, ahol a kiutazó UTK volt ellenfeleik. A mérkőzés folyamán az ungvári csapat az első felidőben mély ellenfeleink bizonyult, a második felidőben azonban teljesen kifutott. Mégis sikerült az első felidő 1:1 eredményét végig megtartania.

SZAK—Admira 5:3. A Szombathelyi AK az elmúlt vasárnap ismét jelentős győzelmet aratott. Ezúttal a bécsi elsőosztályú Admira vert meg 5:3 arányban.

Uszás

Megint nem sikerült átúszni a La-Manche csatornát. George Michel francia uszó esütörtökön este 8 óra 40 perccor Kap Griz Nor-nál a vízbe ereszkedett, hogy megkísérelje a La-Manche csatorna átúszását, amellyel Webb kapitány óta annyian próbálkoztak sikertelenül. Michel sem járt jobban, mert 16 óra 45 percen pátelen dőlten 12 óra 40 perccor 6 mérfölddel Southforeland előtt kellett hazai a vízből. Vele is az történt, ami a legtöbb csatornauszóval: egész közel a tulsó parthoz egy áramlatba uszott bele, amely visszahozta, úgy, hogy végre is kimerülten kénytelen volt beszállni a kiserő csónakba.

Rademacher új világrekordja. Rademacher, a magdeburgi Hellas világhírű uszója, a brünni Barkochba vasárnapi versenye újabb megjavította a 400 méteres maluszás világrekordját 6 p. 24.9 mp.-re. A nagy sikerű versenyen résztvett a budapesti III. ker. vízilabda csapata is, amely a Hellas szal 2:2 arányban eldöntetlenül mérkőzött.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szombat: 5 óra: Simplicia. (Látványos filmlegenda Főszereplő Eva May. Olcsó helyárak.) 7 óra: Simplicia. (Rendes helyárak.) 9 óra: Kerti kabaré. Premier. (Berky Lili és Gőzon Gyula vendégszereplésével.)
Vasárnap: 3 óra: Simplicia. (Olcsó helyárakkal.) 5 óra: Simplicia. (Olcsó helyárakkal.) 7 óra: Simplicia. (Rendes helyárakkal.) 9 óra: Kerti kabaré. (Berky Lili és Gőzon Gyula vendégszereplésével.)

A műsorra tűzött előadások jegyei elő megváltathatók a színház pénztáránál.

A Színház mozgóban. Szombat, vasárnap a világhírű May-filmgyár esodaság attrakciója: Simplicia. Filmlegenda főszerepben Eva May, az új filmszallag, a diadalmos Mia May leánya. A rendezés Joe May reprezentatív munkája. Páratlan sikert ért el ez a film. Látványos kosztümös felvonulások, szereplők és stálisták ezrekre menő tömegei korhű kosztümökben, a művészi megjatszás remek természeti és műtermi felvételek, az érdeklődést valóssággal lenyűgöző, helyenként könnyekig megható mese, egyaránt hozzájárulnak, hogy városunk mozilátogató közönsége is igazi gyönyörűséggel élvezhesse.

Hetenként kétszer új műsor a kerti kabaréban. Az eddigi szokásoktól eltérően, ezúttal hetenként két premiert ad a közönségnek a kerti kabaré együttese. Minden pénteken és kedden teljesen új műsor fogja a közönséget szórakoztatni. Minden ezután következő műsor külön-külön is meglepetés lesz, mert az újdonságok egész tömege áll rendelkezésére és ezeknek bemutatásában feszült munkával és kettőzött szorgalommal készült a nagyszériu együttes Berky Lival és Gőzon Gyulával az élükön. Egész halmasz az új magánzámoknak áll már rendelkezésére a kerti kabaré tagjainak és így módjukban lesz az eddig Kolozvárt még elő nem adott dalok és tréfák bemutatásán. Minden műsor külön szcenziója lesz a nyári idénynek. A kerti kabaré mostani új műsorában fellépnek Berky Lili és Gőzon Gyula kívül a nagyszériu Bálint Béla, Izó Miklós, Mihályfi László, Táray Bőske, Oláh Ferenc, Vekő Ervin stb. Gara Ákos minden este komédi.

Felolós szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Hírdő: HADIMA nyomda és hirdetőiroda Rt.
Szerkesztőségi telefonszám 977.

TÖZS

Bukarest

Bécs

Prága

Berlin

Zürich

Paris

Budapest

Agyag és

Gyárt: b

Vesz: cs

Speci

női

ma

Gall

Calea Victo

Modern

Jutányos

Telefon 48

Fig

10

olcsóbb

mint mind

cégek. Ki

vagy szem

nal lesz

felelő

NAGY

(volt

Kötött, rov

és háztart

Bör

elsőrendű a

sárga szín

Krébs

Cloj, Calea

Kereskedő

GU

Satu-Maro

Gyárt és

Parafadugó, p

niolvégkupak

cimkét hordó

gelatinet, viz

talpat (cipőbet

vagy „Biol“-k

tet, gumitömlő

drótháló-lemez

hez raffiabálót,

pléhdobozokat,

demonokat [It

pincészeti cikk

K

Valutapiac Julius 28-án

Table with exchange rates for various currencies including Bukaresi, Bécs, Prága, Berlin, Zürich, Paris, and Budapest. Columns include currency names and numerical values.

Agyag és Vegyipar Rt. Szatmár

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet, csontszirt, m... szappant, kocsikenőcsőt, gépszirt, téglát stb. Vesz: csontot, száraz és vizes huslást, nyers és olvasztott fagyut.

Speciális hajfestő, női fodrász és manicure terem

Gallik és Fodor, Cluj Calea Victoriei 2. (volt Kossuth L.-u.) Modern hajmunkák, jutányos árak! 1284

Telefon 494. Engross.

Figyelem! 10%-al

olcsóbban árusítok, mint minden e szakmában vágó cégek. Ki megrendelését levélben vagy személyesen feladja, azonnal lesz kiszolgálva. Megnemfelelő árukat visszaveszek.

NAGY ÁRUHÁZ CLUJ, (volt Széchenyi áruház)

Kötött, rövid, papír, norinbergi és háztartási nagy kereskedés.

Bőrlábszárvédő

elsődrendű anyagból fekete, barna és sárga színben 1286 Krébs János szilgyártó Cluj, Calea Regele Ferdinand 77. Kereskedőknek árkedvezmény!

GUTHA Hat Satu-Mare (Szatmár-Németi)

Gyárt és szállít: 3080-1 Parafadugót, pléhkoronadugót, fadugót, staniüvegkupakot, capsellin-folyadékot, üveg-cimkét hordólemezeket, fcsapot, kénlapot, gelatinet, vízahálygatót, acéblombát, parafatalpat (cipőbetét), parafatáblákat, "Berolina" vagy "Biol"-keféket, filtrirgépkeket, asbeszet, gumitömítőket, borszivattyúkat, pezsgősdörtháló-lemezt és agrafot, cognacos üvegekhez raffiahálót, szivacsot, ömözött tubusokat, pléhdobozokat, szóródugókat [Spritzkorke], demionokat [fontott kosáruveg, valamennyi pincészeti cikkeket és gépeket a legolcsóbb napi árban. Kérjen árajánlatot!

Rókát és más szörmét fest az Unió, Cluj-Kolozsvár Szüesöknek árkedvezmény

Kepes Elek orvosi kötszerész Oradea-Mare, Sas-passage Ajánlja saját készítmengű sérvkötőt, haskötőt stb. Női és férfi övszerek nagyraktára 00000

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co kötött, szövött, rövid és norinbergi áruk nagykereskedése Oradea-Mare—Nagyvárad, Nagypiac-tér

NYUGÁGYAK kívánatra egyes drbként is bár-hova gyári áron szállítottanak kartámlával, lábresszel prima vászonnal 250.—, vászon nélkül 150.— lei ellenében 0000 Weisz Kálmán, Oradea-Mare, Nagypiac-tér 10. Telefon 905.

GRÜNWARD-ÜVEGCISISZOLDA ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16 Tükörüveg megérkezett! Ujrafoncsorozás!!!! Finntükrök raktára!!!! Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnek

בארטיק אמעריקאן ליניע

גענעראל פערטרעטונג פיר רומעניען. גענעראל דערפערענטאט מאריטין נוסוואך הויפטקאנטור: בוקארעסט, קאלעא וואקארעסט נומ' 60. סוקור סאלא: בוקארעסט, קאלעא גרוויצע נומ' 141 (האמעל קארנא) טעלעראמאדארעסט: בארטיק ליניע בוקארעסט. אויך פליאלען אין גאנץ רומעניען.

עס ווירד דיע אלגעמייע אפגעקראפטן הארוף געלעקט או אלע אמעריקאן אויך קאנאדא ריווערען וואס וויללען צייט געלד, מווע ערשפארען אונד זיך נישט לאנג אויף דער ריווע פלאנען, זאללען זיך נור צו אונזער קאנטור ווערען.

מיר זענען פאם אמעריקאנישען קאנוואלסטע מיט דעם דורכ-פודרען דער רעגיסטרירונג בעפאלט מעכטיגט ווארדען פאר דער קוואמע 23-1922. דער פאר ואלל זיך יעדער וואס ווילל שנעל פארדען צו אונד ווערען. מיר וועללען איהם אין יעדער בעציעונג נאכץ אומזאנסט בערליפלד זיין כדי ער וואלל וויע אס ניכטען צו ווייע פערוואנדעטן קומען קענען.

Zephier ingblousok Vaszon öltönyök Tennisz nadrágok 1380 Neumann M. cégnél, Cluj, Piata Unirii No. 14. Főter

Rozenzweig Antal, Cluj (Saját ház) Széchenyi-tér 38. — Telefon 4—36. ספרים האנדלונג טליתים תפילין מוזהות ציצית עגרא אונד דעטייל. Héber könyvek és rituális cikkek nagy kereskedése viszont eladóknak gyári árban pontosan szállít. 1321

Szalámit postán utánvét mellett pontosan szállít 1344 Winkler Mór & Co szalámigyára Cluj, Piata Mihail Viteazul (Széchenyi-tér 39. Telefon 12—90. Árjegyzék és a kívánatra ingyen.

Műköszörüs, késes, műszerész

szakmába vágó munkákat szak-szerint, vállalom szolid és pontos kiszolgálással Gajzágó Márton Cluj, Rimizsi-utca 5. (Óvár.)

Feuerstein J. textil, kötött és rövidáruház Cluj, Str. Reg. Maria 12.

Szállitunk prompt ab raktárunk:

Reichhold, Flügger & Böcking-féle kocsi-zománc és padló-lakkokat

Beck, Koller & Co.-féle ecseteket

Schmincke-féle művészfestékeket

Eredeti német gyártmányu Ultramarint, falzöldet, föld és vegyifestékeket, kátrányt, karbo-lineumot

Segesyáry és Tsai festéknagykereskedése Cluj-Kolozsvár

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavan-
ként 1 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak
2 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög
— 10 lel. Jelleges hirdetésekre semminemű fel-
világosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok
helyi hirdetésekkel a kiadóhivatalban vehetők
át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatók. Erre
a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel 60 banl
bélyegköltésig fizetendő.

Szolid bankhivatalnok augusztus 15-ére a
tőfőr közelében föltétlenül féregmentes bu-
torozott szobát keres. Cím Hajnal-áruházá-
ban, Wesselényi M.-u. 1. szám. 4291-1

Nevelőnőt keresek három gyermek mellé
energikus, megbízható, idősebb nőt, ki a
gyermeknevelésben, nevelésben és tanításban
teljesen jártas. Magas fizetés és jó bánás-
mód. Németül beszélők előnyben. Cím a
kiadóban. 4276-1

Egy jókarban levő Schöberl-ágy eladó. Meg-
tekinthető Egyetem-utca 3. szám alatt a ház-
felügyelőnél. Értekezhetni ugyane házban
I. emelet 3. alatt.

Izr. segéd, vas és fűszer szakmából, román
és magyar nyelvtudással üzletben felvéte-
lik. Szombaton zárva. Káhn Áron, Halmi.

Két fiatal ember lakást esetleg ellátással
keres jobb családnál. »1000« jellegre kér
ajánlatot a kiadóba.

Órássegéd, precíz munkás, megbízható val-
lások felvétetik. Grünberger, Nagyvárad,
Zárda-utca 2.

Pedigrees Foxterrierek (sima és drót-
szőrűek) eladók. Rókára és borzra kivá-
lóak, egyik 3 éves kan facán és özre beve-
zelve. Bővebbet Sebők József, Temesvár,
Hunyadi-ut 5. Kölykökre előjegyzéseket el-
fogadok. Valamennyi kiállítás példány. Sok
első és tiszt. díjjal kitüntetve. 4255-1

Legelőnyösebb feltételek mellett a
leggyorsabban, bel- és külföldre át-
utalásokat a Banca Generala a Taril
Románesti, Cluj, Piata Unirii 11. esz-
közöl. Idegen pénzeket vesz és elad.
Telefonszám 110. 4124-1

Pályázati hirdetmény.

A turdai Aut. Orth. Izr. Hitközségben
lemondás folytán a kántor-metszői állás üre-
sedésbe jön s ezen állásra pályázatot hirdetünk.
Pályázótól megkívántatik, hogy három el-
ismert ort. rabbi által képesített שוחט
ובורק továbbá kellemes hangú, elsőrendű
előimádkozó és בעל קורא legyen. Az aján-
latban életkor, családtagok száma és eddigi
működés megemlítendő. Fizetés a jelenlegi
viszonyok mellett közös megállapodás szer-
int fog megállapítani. Természetben lakás
földgázfűtéssel, villanyvilágítással és vízve-
zetéssel rendelkezésre áll. Utiköltség csak a
meghívottnak térítetik meg s próba elő-
imádkozásra csak a meghívott bocsátatik.
Az állás az őszi fő ünnepek előtt betöltendő.
Turda, 1922. július hó 23-án.

4293-1 Az előjáróság.

A Gheorgheni-Gyergyószentmiklósi város és
vidéke aut. orth. izr. hitk. Előjáróságától:

Pályázat.

Alulírott elnökség pályázatot hirdet a
ez évben engedélyezett zsidó elemi népis-
kolárhoz egy tanítói és tanítónői állásra:

1. A tanítói állásra pályázhatnak olyan
okleveles tanítók, akik a héber nyelvet mint
első nyelvet bírják, képesítési oklevelük az
állam törvényei szerint nostrarifikálva vannak
és a román nyelvet tannyelvnek is használni
képesek.

2. A tanítónői állásra pályázóktól pedig
megkívántatik, hogy képesítésükön kívül zong-
orát és kézimunkát is tudjon tanítani.

Kérvényüket hiteles okmánymásokkal
felszerelve f. évi augusztus 15-ig fizetési
igényeik megjelölésével alulírott elnökséghez
küldendő be.

Gheorgheni-Gyergyószentmiklós 1922.
július 18.

Engel Jeremiás,
hitk. titkár.

Gottlieb Mihály,
hitk. elnök.

Bankgyakorlattal bíró, ügyes, mérlegképes
könyvelő egy nagyszebeni bankhoz jó fizetéssel

kerestetik. Ajánlatok „Jövő” jellegével Sámuel Kappel
Handels u. Anoncenagentur (kereskedelmi és
hirdetés iroda) Sibiu-Hermannstadt,
Wintergasse 7. kéretnek. 4285-1

Uniunea Comerciala Rt.

Központ: Bukarest

Alaptőke: 25,000.000 Lei

Fiókok: Galați, Jassy, Constanța, Craiova, Chisinau, Cernăuți, Timișoara és
Cluj, Strada Regina Maria (Deák Ferenc-u.) 32.

Ajánlja bőven felszerelt raktárát: Fűszer és coloniál áru, autó, kocsilack
Rudvas, abroncsvas, lemezek, csavarárú, szerszámok, különböző mintájú kapák, lapá-
tok, asók, csákányok, kaszák, kaszaféző kövek (Anker) és kaszaverő szerszám. Min-
denemű bel- és külföldi olajok (hengerdinamó, motorvazelin, tovattakenőcs stb.) Bőr-
árúban: chewreaux, box, bagaria, talpak, patkók stb. Teher- és személyautók és
mindenemű autófelszerelések. 1382

Lloyd 793

A. E. G.

Robert Fischer & Jean Samuely
Bukarest, Calea Grivitei 3.

Telefon 57—11. Sürgőncim: Geadul
az Allgemeine Electricitäts Gesellschaft Berlin, áruraktára 4251-1

Szállítunk azonnal raktárról:

Dynamogépeket, elektromotorokat, mérő, kapcsoló, és biztosító készü-
lékeket, árammérőket 110—220 voltig. „A. E. G. Nitra” fémszálas és
félfaltlappákat, Normák szerinti szigetelt huzalokat, „Kuhlo” vezeté-
keket és rézburkokat, szigetelő csöveket, valamint az összes anyagokat
00000000 és kellékeket villanyos felszerelésekhez. 00000000

S. Eisenstädter & Co

szües és szörme nagyáruháza

Főzlet:

Fiók:

Calea Victoriei 2. 1833

Ovár (Kinizsi és
Szentlélek-utca sarok)

**Szörme árukban
állandóan nagy készlet!**

Edény- és vaskereskedők figyelmébe!

Friedmann M. edénynagykereskedő
Cluj-Kolozsvár, Strada Dacia (volt Radák-utca) 5. sz. Telefonszám: 10—17.

Van szerencsém a m. t. vevőimet értesíteni, hogy raktáromon vannak 1 vagon **pozsonyligetfalui**, 1 vagon **füleki**, 1 vagon **Sternlicht-féle**, 1 vagon **Scholtz-féle** és nagymennyiségű
•Austria• gyártmányu prima zománczott lemezédények, 3 vagon 1-a kék és fekete vasedény. Jelenleg uton van még 1 vagon **budafoki** zománcedény és 1 vagon **pilseni** vasedény.
Továbbá kaphatók evőeszközök, **Martin-acél**, **Gigand** és alumínium kanalak, konyhakések, bárdok, gyümölcsprés, mandulaőrli, husvágógép, gyorsfőző, fehér és fekete bádogáru,
Dam és **Ludwig-féle** lakatok, magyar-belga patkósarok, négyágú szénavilla és vasgereblye. — Kérem a mélyen tisztelt vevőimet, hogy szükségüket mielőbb fedezni szivesked-
jenek, mert a mostani valutaemelkedés következtében az árak is napról-napra emelkednek. — A bevásárlásokat legcélszerűbb személyesen eszközölni. 4209-1

Kadima-nyomda kiadása. Cluj—Kolozsvár.

Máramarosi Takarékpénztár Rt.

Sigethul-Marmatiei (Máramarossziget)
Alapítva 1898.
Telefonszám 114—111.
Távíratcím Máramarositakarék.
Idegen pénzek vétele és eladása.
Átutalásokat eszközöl a bel- és külföld bár-
mely placára a legelőnyösebb feltételek mellett.
Betéteket a legmagasabb kamatláb mellett
gyümölcsözteszt. Váltók leszámítolása és ipari
vállalatok finanszírozása. 1378

Becskor, mosótalp, felsőbőr és szilgyártóblank
állandóan nagy készlet kicsinyben és nagy-
ban. Legelőnyösebb árak mellett, Vidéki megren-
deléseket kis postacsomagokban is eszközölök.
Vagontételnél 5 százalék kedvezmény.

SAMSON-BÓRGYÁR

Gyufagyár-utca 1. Gyorsáru raktárral szem-
ben. Telefon: Gyár 86, lakás 8—87. szám.

Eladó egy alig használt
260 literes

pálinkafőző rézüst

oldalt kavarával, 18 drb
elsőrendű szilvaskáddal,
650 hl. befogadóképességgel
45,000 leiert. Cím a kiadóban.

Coron Blue

(Kékitő kocka), kékitő illatos, tinta,
párna, festék, kalaplakk minden
szinben, légyppapír süveges, szalagos
és ives. **Padlósárgító**, garatált
minőség, legelőcsőbb ár.

„LUXOR” vegyszertgyár, Cluj,

Telegram: „Luxor”, Cluj, Telefon 12—97.
Engros engedély. 1295

Vaskereskedők és bádogosok!

Hitelesített **ürmérték** és **ürmérték**
részek legelőcsőbban beszerezhetők

Biró Márton, 1390
fém- és bádogipari üzembén Cluj

Lloyd 860

**Gyümölcs-
termelők**

figyelmébe!

Ujjonnan berendezett likörgyárunk
részére párolás utján gyümöl-
csökből készített valódi likörök
gyártása céljából veszünk:

Meggyet, málnát,
kajszinbarackot,
őszibarackot,
szedert, berkenyét,
ribizskét, zöld diót
és császárkörtét

Bognár és Szántó

Erdélyi Kereskedelmi Rész-
vénytársaság, Cluj. 4255-1

Szerkesztő-
hivatal és
Cluj-Kolozsvár,
L. Pop. — Bras
Az Uj Kelet
Szerkesztőség
Kiadóhivatal
Nyomda
Héber osztály
Zs. N. Sz.
a készírtok k
szerkesztőségue
dők. — Kézira
-suk vissza é
betűnk

V. évfoly.

Bratian

Dinu Br
dinasztiában
jár Németor
német korna
román gazda
tése, végeré
mán gazdasá
tanig nem tu
dinasztiá e h
olyaa kitiin
ebben az or
tos német-r
mény megk
Eddig csak
hogy a kőa
esendes ez
antiszemita,
kel tette m
még jó közg
tárgyalhatna
kal, azokkal,
gazdasági é
folytatják. N
Dinu Bratian
linbe vagy n
egyáltalán m
táborából, m
hogy Németo
számára tal
kapcsolatot é
nem szabad.
amit Páris
szentírás. Ke
ellenére ann
ment el Né
ris diiktálta
tették és mé
a gyűlölt n
hogy megk
rán gazdas
német garda

Ez azért
mán politika
maga üldöz
történetesen
Marghilomár
kiváló és
politikuskok
nánt rekesz
tikai életfor
annakidején
és támogat
egyideig az
hogy harag
doljanak vi
nagyra és
módszereire,
mon, nagyo
a mondat
elégge dícs
szállás előn
véres kellen
sokat bánto
csinált egy
amely malh
német szerv
nek, a mun
ságnak. It-
komoly és h
és állomások
írók hirdet
munkaelzár
regát román
Mackensené
nem akarju
vezért, hisz
is tapad ho
elmúlt diest
tanulság, ho
zettség jó is
sógtelen és
ván most is
ki Bratian
küldötte Di
hogy tárgya

Bárhisz
is, hogy Br
linbe és így